Խ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 122 — ՅՈՒՆԻՍ 25/7 ՅՈՒԼԻՍ 1898 — 18 ՍԵՊՏԷՄԲԵՐ 1316 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

درعلیه ده غلطه (ماسیس) غزتهسی ادارهخانهسنه

Նամակ կամ որ եւ իցէ զրութիւն պէտք է ուղղել
ՄԱՍԻՍ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Գալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "MASSIS,,
Galata, CONSTANTINOPLE.

20 ՓԱՐԱ

ՄԱՍԻՍ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Քաղաքական եւ Ազգային

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղրշ
» » » վեցամսեայ. 70 »
» » » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան. 40 Ֆրք.
» » վեցամսեայ. 20 »
Դրամի փոխարէն թղթադրոշմ փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշ թղթադրոշմ 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական բաժանորդագրութիւնը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՆ

Առջի անգամ որ Դարակէօզեան մեծխօսիկ կտակին գործադրութիւնը վէճ ու ընդդիմութիւն յարուց, ամէն մարդ այնքան արդար զայրոյթի մը զգաց իր հոգւոյն խորը որ անյաղ չահախնդրութեան մը պրկուած մատներուն մէջէն օրինական բռնութեամբ քաշել բրցնել մոռացուած ազգին ողբերուն յատկացուած դրամը և ամէն ոք իսկոյն դատ բանալու գաղափարը ունեցաւ:

Բայց այն ատեն տարօրէն կ բան մը պատահեցաւ, փափ[illegible] նախ անկոչէ անկոչ ի[illegible] ընտրեալ տարածուե[illegible] և ամէնուն համ[illegible] կար այս դատը [illegible]:

Այս վախը Վարչութեան մէջ ալ իր թարգմանները ունեցաւ և բաւական զօրաւոր փաստ մը նկատուեցաւ անոնց կողմէ—որ քսան հազար ոսկիով այս խնդիրը փակելու կողմն էին—իրենց առաջարկութիւնը ընդունելու տալու համար:

Փաստաբանները ղոչս Քաղաքական ժողովը խորհրդակցութեան համար կանչեց՝ չենք գիտեր ինչ ըսին. այս տեսակ խորհրդակցութեանց արդիւնքը չի հրապարակուիր. բայց որոշ կերպով ըսուած ըլլալու է որ դատը չահուելիք դատ մը ըլլալով հանդերձ մեծ դժուարութիւններէ զերծ չէր նոյն իսկ հանգուցեալին միւռք ստացուածքի բաժնին համար և թէ կորսուած կրնար համարուիլ անոր վաղի կալուածներու մասին:

Եթէ ստոյգ բան մը կար այս ամէնուն մէջ՝ այն ալ սա միաձայն յայտարարութիւնն էր որ այս կտակը տարօրինակ կերպով օրէնքէ չհակցող կամ հանկարծ չուղղող մարդու մը կողմէ գրուած ըլլալու էր. և քիչ մը աւելի հեռուն երթալով, սա երկայրաբանութիւնը մէջտեղ կու գար թէ, կա՛մ հանգուցեալը ըստ և իրական կտակ մը ընել ուզած էր և հարկաւ փաստաբանի կամ օրէնսգէտի մը խորհուրդ հարցուցած ըլլալով, կտակին պարունակութիւնը փաստաբանի խորհրդին համեմատ չնուած ըլլալու էր, և կամ յատկապէս պակասաւոր բան մը ըրած էր իր ժառանգորդաց չարաշահութիւնը դիւրացնելու և միանգամայն, առանց փող մը տալու, յետ մահուան մեծ բարերարի մը համբաւը վաստկելու համար. գաղափար որ ղրքան ալ մաքիաւելական թուի, չահադէտի մը ուղեղին անպատշաճ չէ բոլորովին:

Այս երկու թէութիւններէն վերջինը՝ հանգուցեալին համար այն աստիճան բարոյապէս ողբալի նկարագիր մը կ'ընծայէ, որ առանց հաստատ փաստի ներելի չէ ասանկ վճիռ մը արձակել մեռնող մարդու մը դէմ:

Ուստի ի հարկէ սփոփուած՝ առաջինը ընդունել պէտք կ'ըլլայ և այն ատեն՝ այս կտակին ոչ օրէնսգէտի կամ փաստաբանի խորհրդովը գրուած ըլլալը ամէնուն համար չահեկան հարցումմ մը կը դառնայ:

Կարծեմ թէ գրուեցաւ որ այս կտակին պատճէնը հանգուցեալին կողմէ ի պահ գրուած էր փաստաբան Յակոբ Էֆէնտի Յակոբոֆի մօտ:

Զգիտցողներուն համար ըսենք որ Յակոբոֆ Էֆէնտին Դարակէօզեաններու փեսայ մը ըլլալու առաւելութիւնն ունի եւ փեսայ մը որ որդիէ մը աւելի է իրենց, այնպէս որ հանգուցեալին ամէնամտերիմ խորհրդատուն եղած է անոր կենդանութեան միջոցին, ինչպէս որ այսօր ալ Գրիգոր Էֆէնտի Դարակէօզեանին ամենամտերիմ խորհրդատուն մնացած է: Կտակին մէջ ալ անոր անունը յիշած է Տիգրան Դարակէօզեան: Այս ամէնէն եթէ հետեւցնենք որ այս կտակը Յակոբ Էֆ. Յակոբոֆի խորհրդովը չինուած է իր այս ձեւին մէջ, յանդուգն կարծիք մը յայտնած չենք ըլլար:

Ամէն պարագայի մէջ, անտարակուսելի է որ Յակոբոֆ Էֆէնտի գիտէր անոր ձեւը և պարունակութիւնը [illegible] ամենակարեւոր պարագան որ ուժսուն հազար ոսկիի պարտք մը քսան հազար ոսկիով,—ան ալ սարաֆական խել մը խորամանկ հաշիւներով խառնուած — դուցելու բանակցութեանց մէջ մեծագոյն դերը և միջնորդութիւնը իրը եղած է, կարծեմ ամէն անաչառ ու խղճի տէր մարդ սա եղրակացութեանը կը հասնի որ ազգին աղքատ տղոց եղած այս զըրկանքին պատասխանատուութիւնը մասամբ մը այս փաստաբանին վրայ ալ կը ծանրանայ:

Գ. Զօհրապ

ԱՐԴԻՔ

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

Անոնք որ կես մը կասկով ու կես մըն ալ չարամտութեան թեթեւ հեշտով մը կ'ըսեն երբեմն, «Ամեն բան Արմաշի՞ համար,» զուցէ ստիպը յարմար սեպեն նոյն բանը կրկնելու, երբ իմանան թէ Իզմիրեանց մրցանակը՝ որ անցած տարի Դպրեվանքի վարդապետներուն մէկուն տրուած էր՝ այսօր ալ կը բաժնուի երկու ուրիշ վարդապետներու միջեւ, դարձեալ նոյն վանքի սաներուն:

Մեզի այդպէս մտածողներուն չեմ, ընդհակառակը կը ծափահարեմ Զարեհ-փաշի մեծասանին երիտասարդ հոգեւորականները որ ինչպես քարոզչութեան ու հովուութեան մէջ արագ կերպով առաջ կ'անցնին, այնպես ալ կը յաջողին մատենագրական լուրջ ուսումնասիրութիւններով առաջին հանդիսանալ այս դժուարին մրցումին մէջ: Դժուարին՝ որովհետեւ իրենց ներկայացուցած երկերը այն ատ յաջող պատրաստուած աշխատասիրութիւններէն չեն որոնք ոչ ժամանակի կը կարոտին ոչ հմտութեան, ու արտաքին խաւով մը ոսկեզօծուած կամ արդէն իսկ գրուած ու գլուցուած բաներու տարբեր ձեւի մը տակ արտայայտումը կ'ըլլան յանախ:

Ուշափ որ կարելի եղաւ թափանցել այն խորհրդապահութեան զոր Յանձնաժողովին քարտուղարութիւնը կը պահի երբ իրեն կը դիմուի,—ինչ որ արգիլ չ'ըլլար սակայն որ ամեն մանրամասնութիւններ իմացուին տարբեր այրերուն ու հրապարակուին որ առաջ—մրցանակի արժանացող գործերը պիտի ըլլան՝ ինքնատեսական ուսումնասիրութիւն մը Եղիշեի վրայ, եւ Նարեկի թարգմանութիւն՝ պատմական ու ինքնատեսական ուսումնասիրութիւնով մը նոյնացած: Այն պահուն ուր այս տողերը մամուլին կը յանձնեմ, Յանձնաժողովին [illegible] կ'ունենայ Դալաթիոյ խորհրդարանին մէջ, ինքնիներուն տեղեկագիրները կարդացուելով ու հաչակուելով մրցանակընկալներուն անունները, Տ. Բաբգէն ու Տ. Մուսեղ վարդապետներ: Սրանց կը խնդակցիմ իրենց այս գրական նոր յաջողութեան:

Իզմիրեանց մրցանակը կոչուած էր երկու բարեւար արդիւնք ունենալ. տոհմային մատենագրութիւնը ու անով զբաղող հեղինակները բաշխելու. եւ յետոյ, գրգիռ տալ ուրիշ մեծատուններու՝ գրականութեան սիրող դառնալ ու նոյնօրինակ կտակներ ընել իրենք ալ. առաջինը, բաշխուելիքը, տարուէ տարի կը շեշտուի ու կը տարածուի գրողներու զանազան խումբերու վրայ. երկրորդը անհետեւանք մնաց դժբաղդաբար, գոնէ այսահղ,—եւ կ'երեւայ թէ այնպես մնալու սահմանուած է,—մինչ անդին, Կովկաս, կտակներ կտակներու կը յաջորդեն՝ միշտ նուրիչի մը վերապահելով հաւերութեան՝ ու եռանդը այնպես բուռն է մէջերնին որ մինչեւ իսկ իրենց կենդանութեանը կտակնուն գործադրութիւնը տեսնելու նախանձախնդիրներ կան: Եւ է՛ն խելացիները անոնք ըլլալու են ապահովապէս, հոս՝ տուրջերնիս տեսնուածներէն դատելով:

Տ. Ա.

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Բարոյական կամ հոգեկան բպրխումի առաջ եկած ջղագար-ջղատկարութիւն.—Բարոյական բպրխումի հետեւանքով ջղագար-ջղատկարութեան կատարեալ օրինակ մը.—Արդէն ջղատկար անձ մը որ կայծակի զարնուելով ջղագար-ջղատկար մը կ'ըլլայ.—Դատարկաբերջութիւն եւ ջղագար-ջղատկարութիւն:

Անցեալները գրած յօդուածի մը մէջ յայտնեցի թէ ջղատկարութիւնը և մանաւանդ ջղագար-ջղատկարութիւնը կրնան պատահիլ նաև այնպիսի անձերու որոնք բնաւ որ և է վիրք առաջ բերող ամենադիպող ֆիզիքական բպրխում չեն կրած. այս պարագային մէջ հիւանդութեան ծագումը քիչ թէ շատ զօրաւոր բարոյական բպրխումով մը կը մեկնուի, ըստ էի, և խոստացած էի այս մասին տեսուր և ազէխարշ օրինակ մը մէջ բերել:

Յիսունները եռաբեկան քաջառողջ դարձաւոր մը որ չենքերու մէջ կահագործութիւն կ'ընէր, օր մը իր տասնեւութ տարեկան տղուն հետ միւնոյն տան մէջ աշխատած միջոցին, կը տեսնէ տանը բարձունքէն տղուն վար գլորիլ և գետինը փռուիլը, արիւնաշաղախ և անկենդան: Իր ամբողջ գործովը վրան կեդրոնացուցած գաւակին սոսկալի կերպով անդամատեալ դիակին առջեւ՝ տարաբաղդ հայրը կը մտրի կ'ինայ և քանի մը վայրկեան կը մնայ այնպէս՝ ինքզինքին անգիտակից: Այն վայրկեանէն սկսեալ բնաւորութիւնը կը փոխուի և կը տիրի, քունը կը դժուարանայ և կ'ընդհատի երազներով որոնց մէջ սոսկալի պատահարը կը տեսնէ. ջղատկարութեան յատուկ գլխացաւը, մկանունքի տկարութիւնը և դժուարամարսութիւնը վրայ կը հանին: Վերջապէս քանի մը ամիս վերջն ալ ջղագարութեան հարուած մը կ'ունենայ կամ[illegible] և մարմնոյն կէսը չի բռներ: Այս դարուածէն վերջը երազներուն ձեւը կը փոխուի. այլ ևս պատահարը չի տեսներ, այլ սոսկալի գազաններ իր վրայ կը յարձակեն մարմնին կիսատոյտ կողմէն:

Աւասիկ ջղագար-ջղատկարութեան կատարեալ օրինակ մը՝ բարոյական բուռն ցնցումէ առաջ եկած. բայց մոռնալու չէ սակայն որ այս անձը ժառանգական շատ մը նախընթացներ ունէր:

Սա ստոյգ է մինչեւ այսդամ ընդ միշտ որ ջղագար-ջղատկարութիւնը առանց վիրական բպրխումի և պարզ հոգեկան բպրխումով մը կրնայ երեւան գալ և իր ամէն նշաններովը կը նմանի սակայն կատարեալապէս՝ վիրական ցնցումէ յառաջ եկած ջղային հիւանդութեան: Ուստի այս նմանութենէն դատելով, չենք կրնար արդեօք հաւատացնել թէ վիրական բպրխումէ ծագում առած ջղային պատահարներուն մէջ վասը, սոսկումը կամ որ նոյնն է՝ բարոյական բպրխումը՝ որ այս պատահարներուն կ'ընկերանայ, ամենէն մեծ դերը կը վարէ ջղային անկարգութիւններու երեւման մէջ: Կը յիշեն ընթերցողները շունչ խածնուած որմնադրին ջղատկար ըլլալուն պատմութիւնը. այդ պարագային մէջ քանի որ շունչ կտրած չէր և խածուածքն ալ մեծ բան մը չէր, մարդուն ջղատկար ըլլալուն պատճառը ալ աւելի մարդուն կրած երկիւղը, կատաղած շունի մը խածուած ըլլալու սարսափը չէ՞ միթէ: Նաև ֆիզիքական բպրխումները տեսակ տեսակ կրնան ըլլալ թէ՛ ձեւով և թէ՛ սաստկութեամբ, բայց միշտ միւնոյն ջղային վիճակը ջղագար-ջղատկարութիւնը յառաջ կը բերեն. արդ. այս ֆիզիքական այլազան ցնցումներուն ընկերացող բարոյական կամ հոգեկան տարրը այսինքն յանկարծական երկիւղը կամ սարսափը միշտ միւնոյնն է և իր սաստկութիւնը մէջ միայն կը տարբերի:

Մարդու մը կրած ցնցումները կ'ուզէ ֆիզիքական ըլլան կ'ուզէ հոգեկան՝ միշտ ջղատկարութիւնն է որ երեւան կ'ելլէ առաջ և ժամանակ մը վերջն է որ ջղագարութիւնն ալ կը սկսի: Բայց կը պատահի երբեմն որ մարդ մը արդէն ջղատկար ըլլալով վիրական բպրխումի մը ենթարկուի. այս պարագային մէջ ջղագարութիւնը շուտով երեւան կ'ելլէ: Հարկահաւատ պաշտօնեայ մը ընդհանուր ջղային չարավաստակութեան հետեւանքով ջղատկար կըլլայ. այս անձը օր մը դաշտին մէջ կայծակէ կը զարնուի. կայծակահարութեան բուռն բպրխումը այս տարաբաղդ մարդուն ջղատկարութիւնը ծանր ջղագար ջղատկարութեան մը կը վերածէ և մարմնին կէսը վերէն վար ջղայոյծ կըլլայ, այսինքն չի բռներ:

* * *

Հետաքրքրական է նաև գիտնալը թէ առանց ֆիզիքական կամ հոգեկան ցնցումներու ենթարկուած ըլլալու՝ ջղագար-ջղատկարութենէ տառապող կարգ մը թշուառ անձեր կը տեսնուին մեծ կեդրոններու մէջ: Զքաւորութիւնը, դատարկաբերութիւնը, կեանքի տեսակ մը պայմաններէ առաջ եկած բարոյական յուզմունքները կ'երեւայ թէ պատճառ կրնան ըլլալ այս բանին:

Ջղագար-ջղատկարութեան [illegible] տեսնուի ըստ Մ. Շարգոյի այն դատարկաբերջ մը չուառական, ցնցուղազեստ, դատարկաբերջիկ անձերուն վրայ որոնք փոխոխակի գիշերային ապատանարանները և աղքատանոցները կը յաճախեն:

Բայց կ'երեւայ թէ այս դատարկաբերջիկ անձերու ջղագար-ջղատկարութեան խնդիրը բոլորովին լուսաբանուած չէ, քանի որ Շարգօ կը վարանի և կը հարցնէ թէ դատարկաբերջիկի վիճակը արդեօք ջղագար-ջղատկարութեան կ'առաջնորդէ թէ ոչ ընդհակառակը վերոյիշեալ հիւանդութիւնը՝ դատարկաբերջութեան կը տանի: Ընկերական տեսակէտով փափուկ և վերջին ծայր չահեկան խնդիր մըն է այս, կ'ըսէ, և պէտք է որ օր մը խորին ուսումնասիրութեան առարկայ ըլլայ:

Մեծանուն Շարգօէ զատ Վիէննայի համալսարանին ջղային հիւանդութեանց նշանաւոր ուսուցիչ Պէնէտիքդ ևոնկատութեան առնելով դատարկաբերջութեան և ջղային հիւանդութեանց փոխադարձ յարաբերութիւնները, գիրք մը հրատարակած է Դաթաթրաթրաթ—Ռիխոնը և իր Դարմանը անուն. այս գիրքը կարդացած չըլլալով, տակաւին գաղափար մը չենք կրնար տալ ընթերցողներուն:

ՏՈՒԹՔ. Ե. ՄԱՍԻՍ

)(2)(

ՕՏԱՐ ԷԶԵՐ

ԷՄԻԼ ԶՕԼԱ

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏԻ ՄԸ ՄԱՀԸ

Նոյն իսկ խորի գիծերը, փայտահանները խումբը մանաւանդ, որ առաջ տոկուն ամուր էին, հիմայ կը խաթարէին. ու յամառեր կեցեր էր հոն, կամակորութեամբ ջանացեր էր ամէնքը աւարտել՝ վերսին նկարելէ առաջ մէջտեղի կերպարանը, մերկ կինը..., որ կը մնար իր ալեսատութեան ժամերուն երկիւղը և բաղձանքը, մոլորութեան խեղդարիչ միսը որ պիտի զրուէր զինքը, այն օրը երբ տակաւին պիտի ջանար կենդանացնել զայն: Ամիսներէ ի վեր այլ ևս դեղդիր բնաւ չէր դպցուներ անոր. և այս էր որ կը հանդարտեցնէր Քրիստիին, և իր նախանձայոյզ ոսկալութեանը մէջ՝ ներող և գթած կ'ընէր զնէ...:

Ոտքերը տախտակամածին վրայ ցրտանալով, չարժում մը ընելու վրայ էր անկողին դառնալու համար, և ահա ցնցում մը ունեցաւ ու չարժումը փոխեց. Նախ և առաջ չէր հասկցած, վերջապէս կը տեսնէր. Ան իր ներկայութիւնովը արագ արագ բոլորչի կը յօրինէր պարարտ ձեւեր, չարժուձեւը փայփայմամբ մոլորուն. ու անշարժ ծիծաղ մը ունէր շրթունքներուն վրայ, և չէր զգար ճրագին կիզիչ մեղրամոմը որ մատներուն վրայ կը հոսէր, մինչդեռ, լաին անմռունչ, բազուկին խանդագին երթեւեկը միայն կը տատանէր պատին վրայ... Կինը յերիւրելու կ'աշխատէր.

Այն ատեն Քրիստիին դուռը բացաւ և յառաջացաւ. Անուսաճ անյաղթելի ընդվզումմ մը դէպի յառաջ կը մղէր զինքը, իր տանը մէջ նախատակոծուած, քունին մրջոցին, քովի սենեակը՝ ուրիշ կնոջմէ մը և երկնէն խաբուած կնոջ մը զայրոյթը: Այո, միւսին հետ էր իրաւ, յիմարացած երազատեսի պէս կը նկարէր, զոր իրականին տանջանքը անմարմնին անիրականին յափշտակութեանը կը մատնէր... Այ հերիւր տառապած էր, այլ ևս չէր ուզեր հանդուրժել այդ մատնութեան:

Եւ սակայն, նախ և առաջ, պարզապէս յուսահատած ցուցուց ինքզինքը և աղերսաւոր մայր մըն էր միայն որ կը խոստէր արուեստագէտ մտադիր որդին.

«Քիօտ, ի՞նչ կ'ընես հոդ...: Քիօտ, խելացի՞ բան է այդպիսի գաղափարներ ունենալը: Կը խնդրեմ, եկուր պառկէ տեղդ, մի կենար այդ ելանելիքին վրայ, կը հիւանդնաս.»

Պատասխան չտուաւ, դարձեալ ծռուեցաւ դեղդիրը թրջելու, եւ ելաւ գծեց փոփոխուցուց ցայլերը՝ զոր վառվռուն կարմրագեղի երկու գիծով նշանակեց.

«Քիօտ, մարկ ըրէ խօսքիս, եկուր երթանք, կ'աղաչեմ'... Գիտես որ կը սիրեմ քեզի, կը տեսնես թէ ի՞նչ տագնապի մէջ ձգեցիր զիս...: Եկուր ապրին, ո՛հ, եկուր, եթէ չես ուզեր որ ես ալ այսչափ մահրէ և քեզի սպասելէ մեռնիմ.»

Խոժոռ, երեսը անդամ չնայեցաւ, միայն խեղդուած ձայնով մը պոռաց...

«Ձայնդ քաշէ՛, կ'աշխատիմ կոր:»

Պահ մը Քրիստիին անմռունչ կեցաւ: Հասակը կը անկէր, աչքերը խաւարաբորբ կրակով մը կը վառէին, ամբողջ ներքին զայրոյթ մը կ'ուռեցնէր իր դիրդ և դրաւիչ հուլիները: Ցետոյ, համբերութիւնը սպառած՝ դաշնց.

«Էհ ոչ...: Այլ բաւական է, քեզի ըսեմ թէ ի՞նչ է զիս խղդող բանը, զիս սպանող բանը, քեզ ճանչնալէս ի վեր...: Մահ, այդ նկարչութիւնը, այո՛, քու նկարչութիւնդ, ան, մար դասպանը, ան է որ կեանքս թունաւորեց: Առջի օրէն նախագուցած էի. վիրագի մը պէս վախցած էի անկէ, գարշելի, պիգալի կ'երեւար ինծի. եւ յետոյ, վատութիւն ըրիր, քեզի այնչափ կը սիրեի որ չէի կրնար զայն չսիրել, վերջը վերջը վարժուեցայ այդ ոճրագործին...: Բայց, վերջէն, ո՞րչափ տառապեցայ, ի՞նչպէս չարչարեց զիս: Ցասը տարի չարունակ, չեմ յիշեր թէ օր մը միայն ապրեցա՞յ առանց արցունքի...: Ոչ, թող որ խօսիմ, կը սիրտս կոր, պէտք է որ խօսիմ, քանի որ խօսելու ոյժը դտայ...: Ցասը տարի լքում հանապազորեայ, հանապազորեայ չքացում. ա՛լ բան մը չըլլալ քեզի համար, զգալ որ հեռըզհետէ մէկ կողմ կը ձգուիմ, ազախնի դեր կատարելու սահման ինչնել նուաստանալ. և միւսը, տեսնել միւսը, դողը որ կը հաստատուի քու եւ իմ մէջտեղը, ու կը բռնէ զքեզ, եւ կը յաղթանակէ, եւ զիս կը նախատակոծէ...: Ղանդի կրնա՞ս ուրանալ թէ չդրաւեց չտիրեց քեզի անդամ անդամ մի եռուէ, ուղեղդ, սիրտդ, մարմինդ, ամէն բան. Մոլութեան մը պէս ձեռքը անցուցեր է քեզի, և կ'ուտէ կոր. Վերջապէս, կինդ է, այնպէս չէ՞: Այլ ևս չեմ կինդ...: Մահ, անիծեա՛լը, ա՛հ ալիճը:»

Հիմայ, Քիօտ մտիկ կ'ընէր անոր, տառապանքի այդ մեծագոչ ազազակին զարմանքին մէջ, յօրինիչի իր դառնացած երազէն կէս արթնցած, դեռ աղէկ մը չհասկնալով թէ ինչո՞ւ այսպէս կը խօսէր իրեն. Եւ ցոփութեան վիճակի մէջ յանկարծակի բռնուած և խանգարուած մարդու ադ ապշութիւնը, այդ սարսուռը տեսնելով, նէ ա՛լ աւելի զայրացաւ, ելանելիքին վրայ ելաւ, ճրագը ձեռքէն յափշտակեց ու ինքն ալ պատկերին առջեւ պատցուցաւ:

«Բայց սա՛ նայէ անդամ մը. հասկըցիր անդամ մը ի՞նչ ես ըրեր: Քրատմնելի՛ բան է, ողբալի, այլանդակ բան է, պէտք է որ վերջապէս զգաս. Հէ՞, ի՞նչ ալ տգեղ բան, ի՞նչ տխմար բան... կը տեսնես կոր որ յաղթուած ես, ալ ինչ՞ու յամառեր կեցեր ես: Անխելքութիւն է, չիզերուս կը դպչի կոր...: Եթէ մեծ նկարիչ չես կրնար կոր ըլլալ, կեանքը կայ անդին մեզի համար, ա՞հ կեանքը, կեա՞նքը...»

Նէ ճրագը դրած էր ելանելիքին եզրին վրայ, և որովհետեւ ան գլորելով վար ինկած էր, նէ ցատկեց վար անոր քովը երթալու համար, և երկուքն ալ վարը գտան զիրենք, ան վերջին ոտքին վրայ ինկած, նէ կծկուած և ուժգին սեղմելով անոր անշարժ կարկամ ձեռքերը զոչս կը թոզուր առկախ:

«Այո՛, կեանքը կայ... Ի բաց վանէ մոգաւանդդ, և ապրինք, ապրինք միասին... Անխելքութիւն չէ՞ միայն երկու հոգի ըլլալ, արդէն ծերանալու սկսիլ, և տանջուիլ, չդիտնալ երջանկութիւնին յարդարել, ինծի նայէ, հոդը չ'ուշանար կ'առնէ մեզի. ջանանք որ քիչ մը տաքնանք, ապրինք, սիրենք զիրար: Ցիշէ, Պէնքուռա ի՞նչպէս էինք... Մտիկ ըրէ իմ անուրջս: Կ'ուզեմ, ես, որ վաղը քեզի առնեմ տանիմ: Սա անիծեալ Բարիզէն հեռու կ'ելլանք կ'երթանք, տեղ մը անդորրաւէտ անկիւն մը կը գտնենք, և կը տեսնես թէ ի՞նչպէս կեանքը կը քաղցրացնեմ քեզի, ի՞նչպէս աղէկ կ'ըլլայ, մոռնալ ամէն բան...»

(Շարունակելի)

ՔԱՂՔԱԿԱՆ

ՍՊԱՆՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՍՊԱՆԻԱ

Մադրիտ 3 Յուլիս.—Սանթիակոյի առաջեւ սպանիացիներուն կատաղի ընդդիմութիւնը Մադրիտի մէջ մեծ գոհունակութիւն յառաջ բերաւ, բայց տրամութեամբ և բարկութեամբ խառնուած, վասն զի սպասուած օժանդակները ժամանակին հասած չեն Լինարէս զօրավարին օգնելու համար, որ հինգ հազար մարդ միայն ունէր, լեռնային հրետանի մը և քանի մը թնդանօթներ և գնդընկէցներ՝ զոր Սէրվէրա ծովակալ ցամաք հանած էր։ Այս փոքրիկ միջոցներով ի՞նչպէս կարելի էր ծածկել դիրքերը 18 քիլոմէթր գծի մը վրայ, Ակուատորէսէն մինչև Սանթիակոյի դուռները։

ՍԱՆԹԻԱԿՈՅԻ ՑԱՐԶԱԿՈՒՄԸ

Դժուար է ճիշդ հաշիւը տալ այն արդիւնքներուն, զոր ամերիկացիք ունեցան Սանթիակոյի առջեւ մղուած կռիւներուն մէջ, և ըսել թէ ճակատամարտը ի՞նչ կերպարանք առաւ։ Բայց ընդունուած լուրերէն կը դեռեւի թէ Շէֆիթը զօրավար իր յարձակման ճակատը յառաջ տարեր է մինչեւ Սանթիակոյի պաշտպանութեան առաջին գիծը, զոր սպանիացիք պարպեցին՝ բուն քաղաքին մէջ համախմբուելու համար։ Սակայն այս յառաջխաղացութիւնը արիւնալից զոհողութիւններով եղած է, և ամերիկացիք տակաւին գրաւած չէին յարձակման գլխաւոր նպատակէտը, Մորրօ ամրոցը, որ ծովախորշին մուտքը կը պահպանէ։ Այս կէտին վրայ ամերիկացիք ամէնէն ուժգին ընդդիմութեան պատահեցան և անգթօրէն հնձուեցան սպանիացիներուն կրակէն։

—Բլայա տէլ Էսթի ճամբով Սիվոնէյէն կը հեռագրուի յուլիս 2 թուով. Ամերիկեան զինուորները այսօր քանի մը անհրաժեշտ հողային պատնէշներ շինելու միայն գործածուեցան, վասն զի երկուսն յոգնութիւններէն վերջ հանգիստ մը տալ կարեւոր էր։

Ժամը երկու.—Նաւատորմիղը այս առաւօտ կանուխ սկսաւ ռմբակոծել Սանթիակոյի ծովախորշին առաջին ամրոցները։ Այս ռմբակոծումը ժամէն աւելի տեւեց։ Մորրօ ամրոցին արեւելեան անկիւնը կործանեցաւ։

Սպանիական դրօշը գնտակէ մը վար ինկաւ։ Մորրօ ամրոցին արեւելեան կողմը և ընդհանուր բանակատեղին մարտկոցներն ալ վնասուեցան։ Ամրոցները տակաւ կերպով միայն պատասխանեցին, բայց ի Գաբէ-Ռմիկի ամրոցէն։ Ուօթսոն հրամանատարին նաւատորմիղը քանի մը օրէն Սպանիա պիտի մեկնի, նոյն իակ եթէ Գամարա ծովակալին նաւատորմը սպանական ջուրերը դառնայ։

Ս. Բէդրսպուրգ 3 Յուլիս.—Նովոսնի կը յայտարարէ թէ հարկ է չուտով սպանօ-ամերիկեան խաղաղութիւնը կնքել բանաւոր խորհուրդներ վրայ, իբրև միակ միջոց հեռացնելու այն զանազան կնճռոտութիւնները որ կրնան առաջ գալ պատերազմէն միջամտութենէն, միջամտութիւն մը՝ որ անհրաժեշտ և օրինական կ'ըլլայ, եթէ Մ. Նահանգները բռնաբարեն միջազգային իրաւունքը ազատրնի և անընդունելի պահանջումներով, զորօրինակ Գուպայի անկախութենէն զատ ուրիշ բաներու ալ ակնարկելով։

ՓԻԼԻՊՊԵԱՆ ԿՂԶԻՆԵՐԸ

Սպանիական կառավարութիւնը յունիս 26 թուով Ակուինալդոյի զօրավարէն հետեւեալ հեռագիրը ընդունեց։

«Կացութիւնը հետզհետէ վտանգաւոր կ'ըլլայ և փոխուած չէ այն վիճակէն, զոր յունիս 10 թուակիր հեռագրովս իմացուցի ձեզի։ Գերմանական, ֆրանսական, ճարոնական և անգլիական տասնը-հինգ նաւեր ծովախորշին մէջ խարսխած են, և անոնց միջոցաւ Հոնկ-Գոնկի հետ հաղորդակցութեան մտնել կարելի է։ Մոնէթ զօրավար քանի մը կռիւներ մղելէ վերջ, 1000 հոգիով Մասապէր գնաց ուր ամրացաւ։ Թէ թշնամին մինչեւ մայրաքաղաքը գար, հըրաման տուի Մոնէթի՝ անցքը բռնաբարելով ինձի օգնութեան գալ, թէև այդ գործողութիւնը դժուարին կը նկատեմ։»

Այս հեռագիրը կը հերքէ այն տեղեկութիւնները որոնց համեմատ իբր թէ Մոնէթ զօրավար սպաննուած և իր գունդն ալ փճացած է։

ԱՆԶԿՈՒԹԻՒՆԸ ՎԱՇԻՆԿԹՐՆԻ ՄԷՋ

Պատերազմական գործողութեանց թատրէն եկած վերջին հեռագիրները կը ծանուցանեն թէ հեծելազօրքերուն հրամանատար Հուիլը զօրավար հիւանդ է։ Բայց պատգարակով ինքզինքը կրել պիտի տայ, և հրամանատարութիւնը չպիտի թողու։ Մովսային գործոց նախարարութիւնը յարձակման սկիզբէն ի վեր լուր առած չէ Սէրվրսէն ծովակալէն։ Տաքութիւնը խիստ սաստիկ է, Ֆարէնհայթ ջերմաչափը 106° կը ցուցնէ։

—Կռուին երկրորդ օրուան վրայ ուրիշ հեռագիր մը ընդունեցին Մաք Քինլի նախագահը և պատերազմական նախարարը Գ. Ալգէր։ Այս հեռագիրը՝ որ յուլիս 2 թուականը կը կրէ, կէս օրէ վերջ ժամը 4, հրապարակուեցաւ։ Բայց իրագէտ անձերը կ'ըսեն թէ այդ հեռագիրը կարծել կու տայ որ կացութիւնը տագնապալից էր։ Հեռագիրը զրկուելու պահուն, կռիւը կը շարունակէր խիստ կատաղի կերպով։ Կորուստները բազմաթիւ են։ Հեռագիրը չըսեր թէ վճռական արդիւնք մը եղաւ։ Վաշինկթընի մէջ Նրբամիտ դիտողներ կը հաստատեն թէ պատերազմական նախարարութեան պաշտօնականերուն դէմքին վրայ տըխրութիւն մը կար— բայց արդեօք այդ պահուն Մադրիտի մէջ ի՞նչպէս էին դէմքերը։ Երբ լրագրի տեղակաբերներ անհանգստութեամբ լուրեր կը հարցնէին, ցամաքային զօրքերուն վերին հրամանատարին երկրորդ հեռագիրը, որ հետեւեալն է։

«Կը վախնամ որ մեր ամերիկեան կորուստներուն ճիշդ թիւը չտուի առաջին հեռագրով։ Պէտք է հոս ըլլել չատ խոշոր հիւանդանոց-նաւ մը, կատարելապէս սարքուած։ Զինուորական գլխաւոր վիրաբոյժը կ'ըսէ թէ քառասուն բժշկի ալ պէտք ունի։ Հիւանդանոց-նաւը պէտք է իրեն հետ բերէ շոգեմեքոյկ մը և նաւակներ վիրաւորները փոխադրելու համար։»

Հաղորդուած պաշտօնական բնագիրը Շէֆիթը զօրավարին խոստովանած կորուստներուն վերջնական թիւը չի տար, բայց Վաշինկթընի հեռագիրները կը հաւաստեն թէ հազարի չափ Ամերիկացիք պատերազմելու անկարող վիճակի մը մէջ են։ Ճակատամարտի դաշտին վրայ գրաստուած իրտ սացառները արդէն կ'ըլլան կորուսածներուն ճիշդ թիւը իմանալու։ Ցիսունի չափ բժշկիներ հրաման ընդունեցին ճամբայ ելլել պատերազմին վայրը երթալու համար, և պատերազմական նախարարը Շէֆիթը զօրավարին հրաման տուաւ իր ուզած փոխադրանաւերը պըսպրել Էբրև հիւանդանոց—նաւ ծառայեցնելու համար։ Պատերազմական և ծովային նախարարութեանց գլխաւոր բըժիշկները բանակցութիւն մը ունեցան և եռանդով աշխատեցան Շէֆիթը զօրավարին պահանջած բժշկական օգնութիւնները պատրաստելու համար։ Պիտի գործածուի Սոլոյ հիւանդանոց-նաւը որ այս պահուս կը գտնուի Սանթիակոյի մտերը։ Արդէն Բէլէֆ հիւանդանոց-նաւը Նիւ Եորքէն Սանթիակո մեկնեցաւ։ Այս նաւը սքանչելի կերպով սարքուած է 500 հիւանդ կամ վիրաւոր դարմանելու համար։ Ամերիկացւոց մեծ կորուստները կը վերագրուին ռազմագիտական սխալի մը։ Երբ թնդանօթակիրները պատերազմին սկիզբը սկսան կրակ ընել սպանիական պատնէշներուն դէմ, հետեւակազօրքերը կուտակուած էին անոնց մարտկոցներուն ետեւը, ինչ որ ռազմագիտական սխալ մըն է։

Ահա թէ ի՞նչպէս ճակատամարտը սկըսաւ Բէբրէն հարիւրապետին մարտկոցը, ուրբաթ առաւօտ ժամը եօթնին։

Ժամը եօթը քառորդ անցած, Կրիսմ մարտկոցը Սան-Ժուանի հողապատնէշին աջ կողմին վրայ կրակը սկսաւ։ Ամերիկացիք սովորական վառօդ կը գործածէին, այնպէս որ սպանիական թնդանօթաձիգները չատ աղէկ կը կանոնաւորէին իրենց նշանառութիւնը, թշնամին կրակին մուխը դիտելով։ Կը կարծուի թէ Սէրվէրա ծովակալին նաւաղները կը գործածուէին սպանիական մարտկոցներուն համար։ Սպանիացիք անձուկ վառօդ կը գործածէին. հետեւարար Կրիսմ մարտկոցը դժուարութիւն կը կրէր թշնամի թնդանօթներուն ճիշդ դիրքը ճանչնալու համար, բայց մերձաւոր հաշուով ծանօթ էր այդ դիրքը, և Ամերիկացիք անդադար կրակ կ'ընէին։ Սպանիական ամրոցները չատ զօրաւոր էին. սպանիական նաւերուն նետած ռումբները մեծ աւերումներ գործեցին ամերիկեան կարգերուն մէջ։ Թնդանօթաձիգներուն մենամարտին յետոյ, Ամերիկացիքերեք գունդի բաժնուելով ամրողջ գծին վրայ յառաջ քալեցին. աջ կողմին վրայ Լոթը զօրավար, Հուիլը և Եունկ զօրավարներուն հեծելազօրքերուն աջակցութեամբ, էլ Քանկի վրայ յարձակեցաւ Կարսպայի Գուպացիներուն գործակցութեամբ։ Կեդրոնն ու ձախակողմը, որոնց կը հրամայէին Հոքինս և Բէնթ զօրավարները, Սան-Ժուանի և Սկուատորէսի դէմ կը գործէին, մինչդեռ Մաքարթուրը, Նէոսոթ, Կլոսէսիրը և Սուոնի կը ռմբակոծէին Ակուատորէսի դիրքերը և Մորրոյի արեւելակողմին մարտկոցները։

Երբ հողաբլուրներուն քով հասան, ամերիկացիք զարնուեցան սրածայր երկաթէ թելերուն, որոնք ուրթ ոտք բարձրութեամբ տնկուած էին սպանիացիները պաշտպանելու համար։

ՓԻԼԻՊՊԵԱՆ ԱՊՍՏԱՄԲՆԵՐՈՒՆ ՑԻՇԱՏԱԿԱԳԻՐԸ

Մադրիտի Էլ Տէա թերթը կը հրատարակէ պատմէնը այն յիշատակագրին, զոր Փիլիպպեանց ապստամբներուն ընկերութիւնը մասնաւոր գործակալներու միջոցաւ յանձնած է մեծ պետութեանց ներկայացուցիչներուն։

Այս յիշատակագիրը նախ կ'արդարացնէ Ակուինալդոյի ընթացքը և կարգ մը կարեւոր դեկուցումներ կ'ընէ, որոնց գլխաւոր հատուածները հետեւեալներն են (*).

1897 օգոստոս ամսուն Ակուինալդո զօրավար՝ յանուն Փիլիպպեան ապստամբներուն կառավարութեան՝ Պ. Բաթէրնոյի միջոցաւ Բրիմօ տէ Ռիվէրա մարաջախտին հետ կնքեց Պրաքնապոյի դաշնագիրը, որուն շնորհիւ կարգ մը բարեկարգումներ պիտի ըլլային Փիլիպպեանց կղզիներուն մէջ։ Ասկէց զատ դաշնագիրը կը խոստանար ընդհանուր ներում, և ինչ ինչ դրամական հատուցումներ։ Սպանիա այս խոստումները չկատարեց։ Խոստացուած դրամին մէկ մասը միայն վճարուեցաւ, բարեկարգութիւնները չգործադրուեցան և ընդհանուր ներումը չշնորհուեցաւ։ Ընդհակառակը սպանիական կառավարութիւնը հալածանքը շարունակեց բնիկներուն դէմ, որոնց չատերը գաղտնի կերպով հրացանի բռնուեցան։ Եւ խարդախութիւնը իր վերջին աստիճանին հասցնելով, Բրիմօ տէ Ռիվէրա զօրավարը ուրացաւ ապստամբներուն հետ կնքուած դաշնագիրը։

Մադրիտի կառավարութիւնն ալ այս ուրացումն հաստատեց, թէև ինքը վաւերացուցած էր նոյն դաշնագիրը։ Հոնկ-Գոնկի, Սայկոնի, Սինկաբուրի և Ճարոնի սպանիական հիւպատոսները Փիլիպպեանց փախստականները կը հալածէին, կը նեղէին, կը չարչարէին։ Արդ, Սպանիա, ինչպէս կը տեսնուի, իր խոստումները չկատարելով, Ակուինալդոս ևս ինքզինք արձակուած համարեցաւ դաշնագրին պարտաւորութիւններէն և բանակցութեան մտաւ Հոնկ-Գոնկի Միացեալ Նահանգաց հիւպատոսին հետ, վասն զի միւնոյն միջոցին Գուպայի մասին սպանօ-ամերիկեան վէճը կը սաստկանար։ Այսպէս հիւպատոսին միջոցաւ հետեւեալ դաշնագիրը կնքուեցաւ Ակուինալդոյի և ծայրագոյն արեւելքի ամերիկեան տորմիղին հրամանատար ծովակալ Տուէյի միջև.

ԳՕԴ. Ա. Փիլիպպեանց անկախութիւնը յայտարարուած է։

ԳՕԴ. Բ. Դաշնակցական հանրապետութիւն մը կազմուած է կառավարութեամբ զոր ապստամբները պիտի ընտրեն։ Այս կառավարութեան անդամները առժամանակեայ կերպով Ակուինալդոյի կողմէ պիտի կարգուի։

ԳՕԴ. Գ. Այս կառավարութիւնը կ'ընդունի որ եւրոպական և ամերիկեան յանձնախումբեր առժամանակեայ կերպով միջամտեն, պայմանաւ սակայն որ այդ յանձնախումբերը նախապէս նշանակուին Տուէյ ծովակալին կողմէ։

ԳՕԴ. Դ. Կղզեցիք կը ճանչնան ամերիկեան թեւարկութիւնը միւնոյն պայմաններով, ինչ պայմաններ որ որոշուած են Գուպայի համար։

ԳՕԴ. Ե. Փիլիպպեանց նաւահանգիստները բաց են օտար վաճառականութեան առջև։

ԳՕԴ. Զ. Զգուշական միջոցներ ձեռք պիտի առնուին Զինուցիներու գաղթականութեան դէմ, բնիկներուն աշխատութեան հետ անոնց մրցումը կանոնաւորելու համար։

ԳՕԴ. Է. Դատական վարչութիւնը պիտի բարեկարգուի, և այս նպատակաւ նոյն վարչութիւնը նախապէս պիտի յանձնուի եւրոպական նշանաւոր դատաւորներու։

Գօդ. Ը. Կատարեալ ազատութիւն պիտի շնորհուի մամուլին և ընկերութիւններ կազմելու իրաւունքին։

ԳՕԴ. Թ. Կրօնական կատարեալ ազատութիւն պիտի շնորհուի, բայց պայմանաւ որ միջոցներ ձեռք առնուին ջնջելու և վանելու համար այն կրօնական միաբանութիւնները որոնք անարդարացուցած են արդի քաղաքային վարչութիւնը։

Գօդ. Ժ. Միջոցներ ձեռք պիտի առնուին երկրին բնական հարստութիւնները շահագործելու համար։

Գօդ. ԺԱ. Ճամբաներ և երկաթուղիներ պիտի շինուին հասարակաց բարօրութիւնը ապահովելու համար (**)։

Գօդ. ԺԲ. Օգտակար ձեռնարկութեանց գործադրութեան և օտար դրամագլուխներու շահագործումներուն դէմ գտնուած արգելքները պիտի վերցուին։

Գօդ. ԺԳ. Նոր կառավարութիւնը հոգ պիտի տանի հանրային անդորրութեան, և կը խոստանայ արգիլել Սպանիացիներուն դէմ վրէժխնդրական ոճ և գործ։

Գօդ. ԺԴ. Սպանիական պաշտօնատարները ուրիշ կղզիի մը մէջ պիտի փոխադրուին, ուր պիտի մնան մինչեւ որ իրենց Սպանիա վերադարձը պատշաճ դատուի։

(*) Պէտք է գիտնալ թէ Սպանիա հակառակ իր բացարձակ խոստումներուն, Փիլիպպեան կղզիներուն մէջ երբէք հարկ եղած բարեկարգութիւնները չգործադրեց։ Դ. Խ.

(**) Ուրեմն Սպանիա դարերէ ի վեր ի՞նչ գործ տեսեր է այդ գեղեցիկ գաղթավայրերուն մէջ։ Դ. Խ.

ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎ (?)

Ֆրան+ֆո-բրիէր Զայլրո-Նի առած մէկ լուրին համեմատ, լոնտոնեան թերթի մը Պէրլինի թղթակիցը հեռագիր առեր է թէ Գերմանիա, Ֆրանսա և Ռուսիա դիտաւորութիւն ունին պատերազմէն վերջը համաժողով մը գումարել, արգիլելու համար Միացեալ Նահանգները որ տիրեն Փիլիպպեան կղզիներուն։ Գերմանական աղբիւր մը կ'ըսէ թէ այս լուրը սուտ է, գոնէ Գերմանիոյ մասին։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ.—Պատերազմական նախարարութիւնը նոր զօրաբանակի մը կազմութիւնը կը ծրագրէ, որ պիտի ըլլայ 8րդ զօրաբանակ։ Պէտք է գիտնալ թէ գերմանիա արդէն մինչեւ հիմա 17 զօրաբանակներն զատ ունէր նաև 7 յաւելուածական զօրաբանակ։ Բրուսիական պահնորդներուն զօրաբանակը և Պավիերայի յատկացուած երկու զօրաբանակները։ Ուրեմն ասկէց վերջ Գերմանիոյ մէջ 21 զօրաբանակ պիտի գտնուի։

—Վիսպատէնի մէջ գումարուած գերման բժիշկներուն համաժողովը որոշեց որ կիները բժշկական ուսումնասիրութիւններ ընելու իրաւունք չունենան։

—Քանի մը ամիսներէ ի վեր Հանովրի մէջ նախաքննութիւն կը կատարուէր գաթակղալից վաշխառութեան եւ խաղամոլութեան մը համար՝ որուն մէջ մատ ունէին գործոն բանկին քանքհինգ սպաները։ Ասոնց մեծ մասը ազնուապետական ընտանիքներու վերաբերելով, և չատերն ալ տեղի բարձր շրջանակներու հետ առնչութիւններ ունենալով, այս դատավարութիւնը, որ կրնայ գայթակղալից յայտնութիւններ յառաջ բերել, տեղի չպիտի ունենայ։

—Միւնոյն օրուան մէջ երեք սպաներ անձնասպան եղան Պատէն-Պատէնի մէջ։ Ասոնք են առաջին տեղակալ Բոյ, եւ Գրիեր ու Ֆրանձ Վոլֆ երկրորդ տեղակալները։ Ֆրան+ֆո-բրիէր Զայլրո-Նի, որ այս լրոդութիւնը կը պատմէ, այս երքակի անձնասպանութեան շարժառիթները չըսեր։

— Դիտել կը տրուի որ Բայսթակի մէջ մի նոր ընտրութեան մէջ ազնուական անուններ հետզհետէ կը պակսին, 1871ին 160 երեսփոխաններ կային որոնք ազնուականի տիտղոս կը կրէին, 1881ին այդ թիւը 147ի իջաւ, 1890ին՝ 125ի, 1893ին 102ի և 1898ին 88ի։ Ընկերվարականներուն մէջ երկու ազնուական կայ, Պ. Ֆոն Ֆոլմար և Պ. Ֆոն Էլմ, երկուքն ալ վաղեմի սպաներ։ Կուէլֆ եռեսփոխանները ամէնքն ալ ազնուական են։ Լեհացիներուն 8/7ը, պահպանողականներուն 2/3ը, ազգային-ազատականներուն 1/3ը և կեդրոնի կուսակցութեան 1/10ը ազնուական են։

ԱՒՍՏՐԻԱ.—Վիեննայի ընկերային շրջանակներուն մէջ կը հաստատի թէ Բռապուրգի Ֆիլիպ իշխանին և Լուիզա իշխանուհիին ամուսնալուծումը վերջապէս պիտի վճռուի հակառակ Պապին կողմէ եղած հաշտարարութեան փորձերուն։ Այս խնդիրը պիտի կարգադրուի իրենց աղջկան՝ Տորոթէ իշխանուհիին և Գերմանիոյ կայսրուհիին եղբօր՝ Շլեզվիկ-Հոլշթայնի կոնթիէ իշխանին ամուսնութենէն անմիջապէս ետքը։ Կ'ըսուի թէ Լուիզա իշխանուհին որոշած է իսկոյն Պրուքսէլ քաշուիլ իր ծնողքին, Պէլճիքայի թագաւորին եւ թագուհիին քով, և թէ բոլոր իր պարտքերը բարեկամաբար կարգադրուած են իր պահանջատէրերուն հետ իր ընտանիքին միջամտութեան շնորհիւ։

—Զիկան Բիկոյի կինը, նախկին իշխանուհին Շիմէյ, մանչ զաւակ մը ունեցաւ Բէլճիայի մէջ։ Տղուն անունը պիտի ըլլայ Ֆրանսուա Ժոզէֆ Բիկո ի պատիւ Աւըստրիոյ կայսեր յոբէլեանին։ Տիկին Բիկո ի մօտայ ներկայացումներ պիտի տայ Վիէնայի մէջ Բիկոյի ձիկաններուն և Բոշաներուն նուագախումբին օգնութեամբ։

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.— Հռոմէն կը հեռագրուի թէ Պ. Մէնոթթի կարիպալտի յանուն Ֆրանքօ իտալական մասնախմբին, շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց Ֆըրանսայի ծովային գործոց նախարար Պ. Լոքռուայի, վստահութիւն յայտնելով թէ իր, ՊՊ. Բէյդրալի, Սարիէնի և Պռիսոնի իշխանութեան գլուխ անցնիլը նոր թռիչ մը պիտի տայ Ֆրանքօ-իտալական բարեկամութեան։

ՖՐԱՆՍԱ.— Այսօր ՆԵ. Տրէյֆիւսի գործին վրայ Ֆրանսական նոր դահլիճին հարցապնդում պիտի ուղղէ Պ. Քասթլէն խորհրդարանին մէջ։

—Ասկէց քանի մը շաբաթ առաջ Ֆրանսայի ծովային նախարարը հանգստեան կոչած էր քանի մը ծովային սպաներ, որոնց մէջ կը գտնուի նաև Ակադեմիոյ անդամներէն Բիկոր Լոթին։ Ցիշեալ գրագէտը նախարարին այս ընթացքին վրայ ցաւելով, իրենց հանգստան կոչուելէն դժգոհ եղող բոլոր սպաներուն հետ աղերսագիր մը տուաւ նախարարութեան։

ԻՏԱԼԻԱ.—Հաւանական է որ քանի մը օրէն բոլոր Իտալիոյ մէջէն վերնայ զինուորական վիճակը։ Կըսպասուի միայն որ զինուորական ատեանները վճիռ արտասանեն քանի մը դատերու համար։ Արդէն վերջերս դրօշի տակ կանչուած զօրքերուն մէկ մասը արձակուեցաւ։

ՀԱՊԷՇԱՍՏԱՆ.—Գահիրէէն կը հեռագրեն Ֆէօրնիչէ Զայլրոնի թէ Լէոնթիէֆ կոմսը ծանրապէս վիրաւորուեր է Ատտիս-Ասպասի մէջ, գնդընկեցով մը ռմբակոծուելով։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՖՐԻԿԷ.—Սուդանեներուն ապստամբութիւնը դասալու համար Թրանսվալէն Պրէտմրտորը զրկուած զօրքերուն պետը Ռեպունու իշխանին դղեակը գնաց լեռներուն մէջ, ուր ապստամբապետը հաստատուած է իր կուսակիցներուն հետ։ Այս տեսակցութենէն սա՛ տպաւորութիւնը յառաջ եկաւ թէ Ռեպունու իշխան պիտի հնազանդի Պոյեր կառավարութեան հրաւէրին, և պիտի հաւանի Սուազիլանտի բարձրագոյն դատարանին առջեւ ներկայանալ դատուելու համար։

ԱՆԳԼԻԱ.—Տր. Բոլինս՝ որ ամբաստանուած էր Տիկին Ուզիէլլի վրայ վիժման գործողութիւն մը կատարած ըլլալով անոր մահուան պատճառ ըլլալուն համար, եօթը տարուան պատժական ծառայութեան դատապարտուեցաւ։ Երդուեալները ամբաստանեալը իրրև մարդասպան դատապարտեցին՝ բայց ոչ թէ բուն իրրև ապաննող, քանի որ Տիկին Ուզիէլլի ինքը թախանձած էր այն գործողութիւնը, որ իր մահուան պատճառ եղաւ։ Կրանթամ դատաւորը Տր. Բոլինսի վրայ օրէնքը գործադրելով խստիւ պախարակեց նաեւ այդ կնոջ ընթացքը։

ՍՈՒՏԱՆԻ ԱՐՇԱՒԱՆԸՐ.—Կը հերքուի այն լուրը թէ Տերվիշները Օմտուրմանը պարպելով, աւելի դէպի հարաւ էլ Օպէիտ գացած են։ Գահիրէէն հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հեռագրեն Բոլիդիէ Բրէսէոնոպէնի։ «Տերվիշները Օմտուրմանի մէջ ժողով մը գումարեցին։ Անկլօ-եգիպտական բանակին յառաջխաղացութեան վրայ ընդհանուր խորհրդակցութենէ մը վերջ որոշուեցաւ ամուր բանակատեղի մը հաստատել Օմտուրմանի հիւսիսային կողմը 18 քիլոմէթր հեռուն, այդ քաղաքին պահնորդները և Տերվիշներուն բոլոր ուժերը հոն համախմբելու համար։ Որոշուեցաւ նաև որ Տերվիշները այդ ամուր բանակատեղիին մէջ անկլօ-եգիպտական բանակին գալուն սպասեն։ Տարակոյս չի կայ որ Տերվիշներուն ընդդիմութիւնը կատաղի պիտի ըլլայ։»

ՀՆՈՒԹԻՒՆ.— Եգիպտական հնութեանց հիւղին տնօրէն Պ. Լոռէ, իր հնախօսական խուզարկութեանց ընթացքը շարունակելով Մէմֆիսի մէջ երեւան հանեց չիրիմ մը, որ կը վերաբերի Աբոնիթ թագուհիին (6րդ իշխանութեան սկիզբը)։

ԱՆԳԼԻՈՅ ՊԱՏԱՐԱԶՄԱԿԱՆ ԵԼՄՏԱՑՈՒՑԸ.—Անգլիոյ պատերազմական ելմտացոյցին ամրողջական ծախքերը այս տարուան համար կը բարձրանան 49 միլիոն 630,000 անգլիական ոսկիի։ Խորհրդարանին կողմէ յատկացուած վարկերը 19 միլիոն 220 500 ոսկի են, և կը կարծուի թէ այս վարկերուն վրայ յաւելումներ պիտի ըլլան տակաւին։

Այս գումարը հետեւեալ կերպով բաշխուած է իւրաքանչիւր գաղթականութեան համար.

Բաբի և Նաթալ գաղթականութիւն	699,850
Մալթա	613,000
Սուտան և յարակից	511.050
Ճիպրաթար	315,900
Գ.Ա.Ի Զ.Ա.Ի	188,940
Հիւսիսային Ամերիկա	154,950
Սէյլան	119,550
Մալաքքա	100,000
Արևմտեան Ափրիկէ	93,010

Այս թիւերը նախորդ տարուան թիւերուն բաղդատելով, ծախքերու ահագին աճում մը կը տեսնուի։ Գաղթականութիւնները ելմտական նոր զոհողութիւններ կը պահանջեն, վասն զի արտաքին պահնորդներուն վրայ ծախսուած զինուորներուն թիւը չատցած է։ 1870ին Անգլիա 90,700 հոգի կը գործածէր իր գաղթականութեանց համար, մինչդեռ այսօր կը գործածէ 117,700 հոգի։ Այս գործօն ծառայութիւնը անգլիական ոսկիներ կը պահանջէ։

Գալով նաւատորմին ծախքերուն, այս տարուան ելմտացոյցին մէջ նշանակուած է 22 միլիոն 778,000 ոսկի, անցեալ տարի 21 միլիոն 838,000 էր։ Այս յաւելման պատճառն է նաեւ նաւաներուն թիւին բարձրանալը։ Այս տարի աւելցած են 6,340 հոգի, որոնց 200ը սպայ, և այս կերպով անգլիական նաւատորմին նաւաներուն թիւը կը հասնի այսօր 106,390 հոգի։ Նաւային նոր շինութիւններ ալ ծրագրուած են։

Պատերազմական և ծովային ելմտացոյցները միահաղոյն ցոյց կուտան 42 միլիոն 998,500 անգլիական ոսկիի թիւ մը. պատկառելի՛ գումար մը, որ իր նշանակութիւնն ալ ունի։

ՏՐԻՑՖԻՒՍԻ ԽՆԴԻՐ.—Անցեալ օր Էսթէրհազի հրամանատար փողոցին մէջ իր գաւազանով սպառնացաւ զարնել Բիքառ գնդապետին. այս վերջինը գրպանէն ատրճանակ մը հանելով, Էսթէրհազին մենամարտի հրաւիրեց։

ՌՈՒՍԻՈՅ ՆԻԳՈՂԱ ՁԱՐԸ աշնան իտալիա պիտի երթայ։ Այցելութեան թուականը պիտի որոշուի Նարոլիի իշխանին Բէդրսպուրգ գացած միջոցին։

ՕՈՒՆԱՍՏԱՆ.— Ֆրան+ֆո-բրէր Զայլրո-Նի Աքէնքէն կ'իմանայ թէ 5 միլիոն տրախմիի նստած է կառավարութեան, թեսալացի գաղթականներուն պատսպարումը։ Գաղթականներուն թիւն էր 6300։ Մայրաքաղաքին մէջ գտնուողները օրական 40 լէպթա կը ստանային, իսկ գաւառները գտնուողները 25 լէպթա։ Գաղթականներուն ուսեալ դասակարգը ստացաւ մէկ անգամ միայն 2-300ական տրախմի։ Աքէնք ապաստանող գաղթականներէն 1700 հոգի մեռան զանազան հիւանդութեանց հետեւանքով։

—Նաւային վարժարանին ուսանողները յուլիսին պտոյտ մը պիտի կատարեն Էյորոնա և Աթէլոս մարտանաւերով։ Պիտի այցելեն Մալթա, Թաթանա, Մէրսին և Թարէնթ։

—Հարիւրապետ Միաուլիս նաւային վարժարանին նոր կազմակերպութիւն մը տալու համար ծրագիր մը կը պատրաստէ։ Մտքերը պիտի հոգացուին Վասանիի կտակով։

Կիրակի օր Վոլոյի Ս. Նիգոլա մայր եկեղեցին այրեցաւ։ Շրջակայ տուները ազատեցան։

—Ներքին գործոց նախարարը Թեսալիոյ մէջ հեռաձայնատուններ հաստատել պիտի տայ, մանաւանդ սահմանագլխի նաւահանգիստներուն մէջ։

—Պոլսոյ իտալական դեսպան Պ. Բանսա մօտ օրէն Աթէնք կը սպասուի։

ԾԵՌԱԳԻՐ

ՄԱՏՐԻՏ 4 Յուլիս.—Լինարէս զօրավարին մահուան լուրը պաշտօնապէս չի հաստատուիր։ Ընդհակառակը, պաշտօնական հեռագիրներ կը հաստատեն թէ Վարա զօրավարը սպաննուեցաւ Էլ Քանէյի երրորդ յարձակման ատեն։ Լինարէս զօրավարին երկու թիկնապահներն ալ սպաննուեցան։ Ամերիկացիներէն 2000 մարդ մեռած են կ'ըսուի։

—(Պաշտօնական) Ինֆանթա Մարիա-Թերէզա զրահաւորը ընկղմած է. Ալվարատոյ Օտուէնսոյ՝ հրդեհուած. Սէրվերա ծովակալը գերի բռնուած։

Մնացածը չդիտցուիր։

—Էսքարիս և Բանսա զօրավարներուն օգնական գունդերը Սանթիակոյի մօտ հասած են։

ՎԱՇԻՆԿԹՐԷՆ, 5 յուլիս. — Սէրվերա ծովակալը թէեւ վիրաւորուեցաւ։ Ամերիկան Կլոսէսիրը նաւին մէջ գերի է։

— Շէֆիթը զօրավարը կը հաստատէ թէ Բանսա զօրավար, 6000 զօրքով Սանթիակո մնած է։

—ՄաքՔինլի նախագահ հեռագրեց Շէֆիթը զօրավարին և՝ Սէմբսըն ծովակալին, որ խորհրդակցին նաւատորմը Սանթիակոյի նաւահանգիստը մացնելու և քաղաքը ռմբակոծելու կարելիութեան վերայ։

— Պատերազմական խորհուրդը պատրաստ է։ կարելի եղածին պէս, հրամայել Սպանիոյ գլխաւոր նաւահանգիստներուն ռմբակոծումը։

—Զրոյցի մը նայելով Սանթիակո քաղաքը անձնատուր եղած է։

ԼՈՆՏՈՆ.— Լրագիրներու հաստատ լուրերը կը պատմեն թէ Սէրվերա ծովակալը դիւցազնաբար կռուած է, և թէ ամէնէն մեծ ջանքերը ըրած է իր նաւերը ազատելու համար։ Երբ իր մարտանաւը մէկ կողմէն կը վառէր, ան կը հրամայէր դեռ։ Սէմբսըն ծովակալը սպանիացիները հալածեց երկու ժամ։

ԲԱՐԻԶ.—Տիկին Տրէյֆիւս խնդրագիր մը տուաւ արդարութեան նախարարութեան, իր ամուսինը դատապարտող վճռագիրը բեկանելու մասին։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՍՈՍԿԱԼԻ ԱՐԿԱԾ

ՆԻՒ ԵՈՐՔ 6 յուլիս.—Լա Պոռ-կոյնէը շոգենաւը՝ որ Հավրի և Նիւ Եորքի մէջ բանող ֆրանսական Թրանսատլանթիք ընկերութեան կը վերաբերէր, Նիւ Եորքէն մեկնած է դէպի Հավրի, 800 անցորդներով։ Երկուշաբթի, Աւստրի Կղզիին (Սաբլ Այլենտ) բացերը, իրեն զարնուեցաւ Բրոմիկլոյք անգլիական առագաստանաւը։

Բաղխումը այն սաստիկ եղաւ որ Լա Պոռ-կոյնէը ջուրին տակը իջաւ, 600 գոհեր ընկղմելով։

Հանրապետութեան նախագահը իր ցաւակցութիւնը հեռագրեց Թրանսատլանթիք ընկերութեան վարչային ժողովին նախագահ Պ. Բէէյտի։

ՍԱՆԹԻԱԿՈ

ԲԱՐԻԶ.—Նոր հեռագիրներ կը հաստատեն թէ Բանսա և Էսքարիս զօրավարները զինական ուժերով Սանթիակո հասած են։

—Շէֆիթը զօրավար ռազմամթերք չունի եղեր։ զօրավարը անխոհեմութիւն կը համարէ Սանթիակոյի վրայ յարձակումը։

—Բանսա զօրավարին 6000 զօրքով Սանթիակո հասնիլը, Վաշինկթընի մէջ մեծ իրարանցում պատճառած է։

—Ամերիկեան նաւատորմը Թունասի վրայ յարձակեցաւ, բայց սպան

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ս. ՍԱՀԱԿ ՄԵՍՐՈՊԱՅ ՏՕՆԸ ԵՒ ԻԶՄԻՐԵԱՆՑ ՄՐՑԱՆԱԿ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը այս առաւօտ Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին իջնելով, որ լեցուած էր խուռն բազմութեամբ, ժամերգութեանց ներկայ գտնուեցաւ և օրուան տօնին վրայ հակիրճ այլ ազդու քարոզ մը խօսեցաւ։ Հմառատակի, նկարագրեց Ս. Մեսրոպայ կեանքը. հմուտ յունարէն և աստորերէն լեզուներուն՝ թողուց, ըսաւ, աշխարհական կեանքը և դիմեց Սահակ Հայրապետին հագաւ կրօնաւորի զգեստները, յայտնեց իր սրտին իղձը, այն է ունենալ հայ տառեր որ եկեղեցոյ պահպանութեան հիմը կը կազմեն. այն օրէն Ս. Սահակ Հայրապետ և Ս. Մեսրոպ վարդապետ ուխտեցին ամէն զոհողութիւն յանձն առնել հայ լեզուին տառերը գտնելու, և Աստուածային յայտնութեամբ յաջողեցան իրենց փափաքը իրագործել։ Քարոզիչ Սրբազանը բացատրեց կրօնքի և գիտութեան մէկմէկու հետ ունեցած առնչութիւնը. յարեց թէ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ չորրորդ դարուն սկիզբները բերաւ կրօնի լոյսը, մեր հոգւոյն լոյսը։ և հինգերորդ դարուն սկիզբները Ս. Սահակ և Մեսրոպ բերին գիտութեան լոյսը, մեր մարմնոյ լոյսը։ Յորդորեց որ արժանաւոր հետեւորդներ ըլլանք մեր այս Ս. նախահարց և ջանանք մարքին հետ հոգին ալ զարգացնել որով միայն կարելի է մարդ կատարեալ կոչուիլ։

* *

Եկեղեցական[illegible] թիւններէն ու քարոզ[illegible] Պատրիարք Հայրը [illegible] խորհրդարանը ուր [illegible] Իզմիրեանց Մրցանակ[illegible]ութեան հանդէսին։ Ներկայ էին եկեղեցական դասէն՝ Կրօն. ժողովոյ ատենապետ Տ. Գրիգորիս արքեպիսկ. Յովհաննէսեան, Տ. Գէորգ եպիսկ. Երէցեան, Տ. Եղիշէ Դալֆայեան, Տ. Գնել Դալէմբեարեան և Տ. Դանիէլ վարդապետները։ Քաղաք. ժողովէն՝ դեր-ատենապետ Ստեփան փաշա Ալանեան, Եուսուֆեան Տիգրան, Սեթեան Միհրան, Խըսրբեան Գրիգոր և Տէվիրճիպաշեան Սեպուհ էֆէնտիները։ Ուսումն. Խորհրդէն՝ Բէրէստէճեան Պօղոս և Յակոբ Գուրգէն էֆէնտիները։

Իզմիրեանց կտակի գործադիր Յանձնաժողովին անդամներէն ներկայ էին Տ. Յովհաննէս աւագ քահանայ Մկրեան, Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան, Տոքթ. Թորգոմեան էֆ. և Վահան էֆ. Լսաեան։ Ներկայից մէջ կը նշմարուէին նաև հայագէտ բրօֆէսօր Մառ և բազմաթիւ ծանօթ ու գրասէր ազգայիներ։

Վայրկեանի մը դադարէ ետք, Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան հրաման խնդրեց Ս. Պատրիարքէն որ բանայ հանդէսը և յանձնախումբին ատենադպիր Տ. Մկրեան Ա. քհնյ. սկսաւ կարդալ յանձնախումբին տեղեկագիրը՝ որ կը յայտնէր թէ 1897 տարուան մէջ 3 անդամ հրաժարած ըլլալով, յանձնախումբը խմբովին հրաժարելու ըստիպուած էր, բայց Ս. Պատրիարքին նախաձեռնութեամբ երեք պակաս անդամներուն տեղ Գէորգ եպիսկ. Երէցեան, Տոքթ. Վահրամ էֆ. Թորգոմեան և Վահան էֆ. Լսաեան ընտրուելով յանձնախումբը վերակազմուած էր։

Տեղեկագիրը կը յայտնէ թէ այս տարի Իզմիրեանց յանձնաժողովին ներկայացուած են եօթը աշխատասիրութիւններ, հինգը տպուած և երկուքը ձեռագիր՝ որոնցմէ միայն երկուքը մրցանակի արժանացան։

Ա.—Բեւեռագիր արձանագրութիւններ Ռուսիոյ հայաբնակ գաւառներու մէջ, աշխատասիրութիւն ռուս նշանաւոր հնագէտ Նիկոլսքիի, թարգմանութիւն Խ. Յովհաննէսեանի, որ մաս առ մաս Բազմավէպի մէջ հրատարակուելէ ետքը իբրև առանձին հատոր լոյս տեսաւ Վենետիկ, 1897ին։

Բ.— Վարանդա, տեղագրական, պատմական հետազօտութիւն Շուշի գաւառին (Վարանդա)։ Պատրաստուած Ե. Լալայեանցի կողմէ և առանձին հատորով տպուելէ առաջ մաս առ մաս հրատարակուած իր Ազգագրական Հանդէսին մէջ։

Գ.—Միխայիլ Նալբանտեանցի կենսագրութիւնը, պատրաստուած Ե. Շահգիզեանի կողմէ։

Դ.—Խաչատուր Աբովեանի կենսագրութիւնը Նեղսէս Տ. Կարապետեանի կողմէ պատրաստուած և ասկէ առաջ տպուած Լոմայ հանդէսին մէջ։

Ե.—Սոկրատայ Սկոլասթիկոսի եկեղեցական պատմութիւնը՝ թարգմանութիւն նախնեաց, հրատարակուած ծանօթութեամբ, երկար յառաջաբանով, Լէյմիածնի միաբան Մեսրոպ Վ. Տ. Մովսէսեանի կողմէ։

Զ.—Եղիշէի Մատենագրութեան ուսումնասիրութիւնը պատրաստուած Տ. Բաբգէն Ծ. վարդապետի կողմէ, ձեռագիր, 500 էջ, և 4 գիրքի բաժնուած։

Է.— Նարեկացիի Մատենագրութեան Ուսումնասիրութիւնը՝ աշխատասիրուած Տ. Մուշեղ Ծ. վարդապետի կողմէ, ձեռագիր, 326 էջ, 12 գլուխի բաժնուած եւ եզրակացութեամբ մը։

Յանձնախումբը՝ իրեն ներկայացուած աշխատութիւններէ առաջին չորսը մրցանակի արժանի չդատելով՝ չէր ներկայացուցած քննութեան։ Իսկ հինգերորդը՝ Տ. Ազան Ծ. վարդապետի կողմէ քննուած՝ իբր մասնական աշխատութիւն մը նկատուելով նմանապէս մերժուած էր։

Մրցանակի արժանացած գործերէն առաջինը՝ Եղիշէի Ուսումնասիրութիւնը թէեւ Մատենիա էֆ. Գարագաշեանի ղրկուած էր քննութեան համար բայց ծերունի բանասէրին առողջական վիճակը չներելուն այդ գործը կատարած էր Թովմաս էֆ. Թէրզեան։

Նարեկացիի Ուսումնասիրութիւնը քննած էր Տ. Խորէն Արքեպիսկ. Աշճեան, որ գրուածքը գովելով հանդերձ Յանձնախումբին կը խորհուրդ տար որ Մեսրոպ Վարդապետ ուխտեցին ամէն զոհողութիւն յանձն առնել հայ լեզուին տառերը գտնելու, և Աստուածային յայտնութեամբ յաջողեցան իրենց փափաքը իրագործել։ Քարոզիչ Սրբազանը բացատրեց կրօնքի և գիտութեան մէկմէկու հետ ունեցած առնչութիւնը. յարեց թէ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ չորրորդ դարուն սկիզբները բերաւ կրօնի լոյսը, մեր հոգւոյն լոյսը։ և հինգերորդ դարուն սկիզբները Ս. Սահակ և Մեսրոպ բերին գիտութեան լոյսը, մեր մարքին լոյսը։ Յորդորեց որ արժանաւոր հետեւորդներ ըլլանք մեր այս Ս. նախահարց և ջանանք մարքին հետ հոգին ալ զարգացնել որով միայն կարելի է մարդ կատարեալ կոչուիլ։

Յետոյ բարեյիշատակ Իզմիրեանցի հոգւոյն կարճ աղօթքով մը փակուեցաւ հանդէսը։

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ ՈՂԲԱԼԻ ՎԻՃԱԿԸ

Տխուր, ամենատխուր տեղեկութիւններ առինք Ազգ. Հիւանդանոցի ներքին վիճակին վրայ. ապաքէն, յորմէհետէ կամ յորմէ առաջ Հոգաբարձութիւն մը կազմելու ջանքերը անօգուտ դառնալով, վարչական Յանձնաժողովի մը յանձնուեցաւ այս հաստատութեան հոգը, սիսիկիչ լուր մը չառինք օր մը։

Այս անգամ մեր ականջը հասած է որ սկիզբէն ի վեր հոն տիրող ամէնէն ողբալի գայթակղութիւններուն վրայ պէտք է աւելցնել հոն գտնուող որբերուն մէջ ճարակող ախտ մը որուն զարհուրելի անունը տալու կ'ամչնանք։

Իմացանք որ եօթը որբեր ամենավատ վիճակի մը մէջ Որբանոցէն Հիւանդանոց փոխադրուեր են։

Վարչական անխնամակալութիւնը ի՞նչ կընէ. և ի՞նչ հարկ Իզմիրի Որբանոցի ծանօթ գարշանքին վրայ ճառել, յետամնաց հոգածութիւն մը ցուցնելով, երբ հոս՝ մեր աչքին տակ՝ մոլութիւնը իր նախնիները կը գործէ Որբանոցին մէջ։

Կը լսենք որ Հիւանդանոցի Տիկնանց Խնամակալութիւնը՝ Հիւանդանոցի վիճակին բարեկարգութիւնէն յուսահատած և հոն տիրող անկերպարան վիճակին պատասխանատուութիւնը մերժելով՝ խմբովին հրաժարած է։

ՖԷՐԲԻՆ ՓԱԽԱՌ

Ֆէրքինեան գայթակղութեան մասին հասած նորագոյն ու անակնկալ լուրն է... եղեռնագործ Ֆէրքինի փախուստը Իզմիրէ, ուր իշխանութեանց կողմէ ձեռք առնուած դատական միջոցները և մամուլին միահամուռ բողոքը նախագահացնել կու տային իրեն թէ իր ըստմնելի արարքներուն պատիժը պիտի կրէ։

Վանայ առաջնորդ փոխանորդ Տ. Ստեփան վարդապետ տեղւոյն մէկ բազմամարդ թաղին՝ ամէնէն աւելի նիւթական կարօտութեան մէջ գտնուելը յայտնելով, նպաստ և օգնութիւն խնդրած է Պատրիարքանէ։ Տ. Ստեփան Վ. ուրիշ գրութեամբ մըն ալ մէկ քանի գիւղերու մէջ Տոմիսիկեան կրօնաւորներուն կրօնաւորութիւնը վերցնելու համար։ Այս փոխառութիւնը պիտի երաշխաւորուի կղզին ներածուած ապրանքներուն վրայ 3 % տուրք մը աւելցնելով։ Փոխառութիւնը պիտի գործածուի նոյնպէս ձիթենաստաններ, այգիներ, անտառներ տնկելու, տուները վերաշինելու ևն։

ՆՈՐ ՇՈՒԹԵՆԱՒ.—Ռումանական Թագաւոր Կարլոս նոր շոգենաւը Պիրէոն հասած է։ Ուրբաթ առտու Պոլիս հասնելով Ղալաթիոյ քարափին պիտի մնա՛նայ։

ԱՀՄԷՏ. ՆՈՒՐԻ ՓԱՇԱ.—Աթէնքի մէջ լուր կայ թէ Ահմէտ Նուրի փաշա, որ մասնաւոր պաշտօնով ղրկուած էր հոն, օսմ. դեսպանատան զինուորական կցորդ պիտի անուանուի։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ Նախարարութիւնը հրամայեց քննութիւն մը կատարել Այտընի հաշուակալ Նուրի պէյի մասին, եւ եթէ պէտք ըլլայ, դատի ենթարկել զայն։

ՆԵՄԷՆԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ.—Թանթավիզատ Խալիտ էֆ.ի Քէլէա շոգենաւը երէկ 15,000 պարկ ալիւր տարաւ Հոտէյտա։

ՆԱՐԻՆՋ ԵՒ ԼԵՄՈՆ.—Այտընի կուսակալութեան վարչական ժողովը որոշեց այս տարի նարինջի և լեմոնի տասանորդ չառնել, վասնզի ծառերը ձմեռուան սաստկութենէն չորցած են բոլորովին։

ԱՏԱԲԱԶԱՐԻ ՄԷՋ.—Յունիս 21 ին մէկ ժամ սաստիկ անձրեւ տեղալէ յետոյ, կաղինի մեծութեամբ կարկուտ սկսաւ իջնալ։ Գիւղերը անձրեւը նորէն սկսաւ և շատ մը կայծակներ ինկան. ծխախոտի եւ եղիպտացորենի արտերը մեծապէս վնասուեցան այս անժամանակ անձրեւէն։ Սէրտիվան գիւղէն Գրիգոր-ի անուն յոյն մը սպանուեց իր 18 տարեկան կինը 11 տեղէ դաշունելով զայն։ Ոճրագործը ինքզինքը ոստիկանութեան յանձնեց եւ ոճիրը խոստովանեցաւ։

ԿԱՂԻՆԻ հունձքը այս տարի Տրապիզոնի մէջ աղէկ էր թէև, բայց վերջերս պատահած փոթորիկները բաւական վնաս տուին։

ԱՆԶՈՒՐԻ.—Անցեալները Տրապիզոնի Եումբա գիւղախմբին մէջ 24 ժամ անընդհատ անձրև տեղալով Տիրանու կոչուած առուակը յորդեր և վրայի կամուրջը փլեր է։

ԱՆԶՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.—Առջի իրիկուն կէս գիշերէն քիչ առաջ անծանօթ անձ մը նոր կամուրջին Ղալաթիոյ գլուխը գալով վերարկուն հանեց և ծովը նետուեցաւ։ Գրպանէն թուղթ մը գտնուեցաւ, որ ոստիկանութեան նախարարութեան ղրկուած էր։

Թուղթին մէջ հետեւեալը գրուած է, «Անձնասպան կ'ըլլամ ես, պատճառը երկու հոգի են։»

ԵՊԻՊՏՈՍԻ Խեդիվին Եւրոպա ըրած ուղեւորութեան միջոցին կառավարութեան գործերը պիտի փարէ նախարարապետ Մուսթաֆա Ֆէհմի փաշա։ Երբ Ֆոխրի փաշա Եգիպտոս դառնայ, Մուսթաֆա փաշա գործերը անոր յանձնելով ինքն ալ Եւրոպա պիտի երթայ։

ԱԼԱՇԿԵՐՏԷՆ կը գրեն թէ այս տարի օդերը ցուրտ եւ անձրեւոտ գացին. ամէնէն տաք ամիսը, յունիսը անգամ գով կընէ գեռ, չըլլակայ լեռներուն ձիւները փոխանակ հալելու աւելի կը թանձրանան. յունիս 10 ին գիւղերը քաղաքին մօտակայ բարձունքները մէկէն ի մէկ ճերմակ քողով մը ծածկուեցան։

ՄԱՏՈՒՏԱԿ — Մատուտակը Ռուսիոյ մէջ, ուր շատ առատ է, ո և է տուրքի ենթարկուած չըլլալով, սոսկալի կերպով կը կոտրէր թուրքիոյ մատուտակներուն և անով չենուած մեղրին գինը։ Այտընի կուսակալութիւնը, ուր ամէնէն շատ յառաջ կու գայ այդ արմատը, մրցումին առաջքը առնելու համար մատուտակի տասանորդը զեղչելու և արտածութեան տուրքը չնչելու համար արտօնութիւն ուղած է ձեռնհաս իշխանութենէն։ Նոյնպէս Գասապա երկաթուղին գեղել տրուած է մատուտակի փոխադրութեան ծախքը։ Այտընի երկաթուղին ալ միևնոյն դիմումը պիտի ըլլայ։

ՊՈՒԼԿՍԻՐՈՑ ԻՇԽԱՆ.— Ֆէրտինանտ իշխանը և Մառի Լուիզ իշխանուհին երէկ Բէսսարէնճէ հասան ու դիմաւորուեցան թագաւորին, թագուհիին և հիւպատոսներուն կողմէ։ Քաղաքը պտտելէ յետոյ մասնաւոր կառաքումբով Սինիաի ամրանոցը գացին։ Թագաւորին ու իշխանին տեսակցութիւնը շատ բարեկամական եղաւ։ Գիշերը խնջոյք մը տրուեցաւ, որուն հրաւիրուած էին նաև նախարարները։ օսմ. դեսպանը Բեգիմ պէյ ալ ներկայ էր խնջոյքին։ Օսմ. դեսպանը բարի գալուստ մաղթեց իշխանին, որ խնդրեց անկէ Վեհ. Սուլթանին հաղորդել իր հպատակութիւն ու յարգանքները։

ՊԷԼԿՐԱՏԻ օսմ. դեսպան Ֆէթհի պէյ նախարարապետ Պ. Վլատան Ճ՝որ ճէվիչի հետ տեսակցութիւն մը ունեցաւ։

ԹՈՒՐՔԵՒՀԵԼԼԷՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԻՐԻՆԸ.— Սահմանագիրին վրայ շինուելիք 53 մարտկոցները առաջուաններէն աւելի մօտ պիտի ըլլան իրարու։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ.— Բարիզ հրատարակուող Մոնիթէօր պէ սանթիէ կ'ըսէ թէ այս շաբթու օսմ. ֆոնտօնները միշտ բարձրացան։ Բ, Գ և Դ սէրիները 46 50, 26.65 և 22.60 մնացին։ Օսմ. առանձնահոնրհեալ մուրհակները 467, մաքսատան մուրհակները 506, և 1896ի 5% տոկոսաւոր թուղթերը 460 ֆր. կարժեն։ Այս վերջինները շատ յարգ ունին։

—Օսմ. Պանքային զուտ շահը 275,279 անգլիական ոսկի եղած է։

ՄԱՐԴԱՍՊԱՆ ԵՒ ԱՆԶԱՍՊԱՆ.—Թէբէտէլէի մէջ Տրիվիշ Սապրի անուն մարդ մը նախանձութեան պատճառով կացին մը զարնելով կնոջը դէմքին սպաննեց զայն, յետոյ ախոռին մէջ ինքզինքն ալ կախեց։

ԵՐԿՐԱՇԺԻՄ.—Նանեայի Թուրգա գիւղին մէջ մայիս 31ին երկրաշարժի զօրաւոր և յունիս 4ին թեթեւ ցնցումներ զգացուեցան։

ՄԱԽՍՈՒՄԷՆ օլնական-հաշուակալ Իսքէնտեր էֆ. երէկ առտու Գըզըլթորբաչէն երկաթուղիի կայարանը գացած ատեն, մէկէնմէկ նուաղելով գետին ինկաւ. անմիջապէս տուն փոխադրեցին զայն։

ԽԱՐԴԱԽՈՒԹԻՒՆ.—Իզմիրի վաճառականներէն անանկացած Սէլիմ Տալաթիի իր պահանջատէրներուն յայտնացուած ապրանքներէն 200 ոսկիի չափ կնոջ մը բով փախցուցած ըլլալով, կառավարութիւնը իմացաւ և գտնուած ապրանքները կնիքի տակ առաւ։

ԽԵՂԴՈՒԱԾ.—Առջի օրը, Ֆէնէր, հրբեայի մը տղայ ծով մտաւ, բայց լողալ չգիտնալուն համար խեղդուեցաւ։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼԸ Մէհմէտ Բուսուֆ փաշա երկուշաբթի օր Թորթում գացեր է քննական պատճառի մը համար։

ԲԵՐԱՅԻ ՏՈՒԱՄԸ.—Անցած շաբթու, Բերա, Հնդկաստանցի Հասան էֆ.ի տան մէջ Ապտիւլվահիտը սպանող Միրզա Մէհմէտ պէյի հպատակութիւնը ճշդուեցաւ։ Միրզա Մէհմէտ 1842էն ի վեր Պոլիս հաստատուած և օսմ. հպատակութիւնը ընդունած է։ Բերայի ոստիկանութիւնը կը շարունակէ իր քննութիւնները սպանութեան մասին։

ՈՂՋ ՈՂՋ ԹԱՂՈՒԱԾ.—Իզմիրի Ահէնկ թերթը կը պատմէ քանի մը օր առաջ Պերբիի մէջ Իսմայիլ անուն մարդ մը չափազանց արբենալու հետեւանքով շուկայի մէկ կողմը կը փռուի կ'իյնայ։ մեռած կարծելով կը տանին կը թաղեն զայն։ Կ'ըսուի թէ գերեզմանատան մօտի բնակիչներէն ոմանք թաղումէն քանի մը ժամ յետոյ հեծեծանքի մը ձայնը առեր են գերեզմանին տակէն։ Դիմովը առանց քննութեան թաղուեր է եղեր, թաղպետական բժիշկ մը չըլլալուն համար։

ԲՂԻՐ Համիտիէ նախնական վարժարանին բացումը կատարուեցաւ։

ՁԻՒՆ.—Կիւմիւշհանէի զանազան տեղուանքը և Տրապիզոնի Մաչքա գիւղախումբին բարձրերը երկու շաբաթ առաջ երկու թիզ ձիւն տեղացեր է։

ԱԾՈՒԽ.—Պետական Խորհուրդը որոշեց ածուխի համար մի միայն 100 ին 3 անտառի տուրք առնել և միւս բոլոր տուրքերը ջնջել։

ՈՒԽՏԱՒՈՐՆԵՐԸ.—Ճրտատէն մեկնող ուխտաւորներուն թիւը 23,000 ի կը հասնի։

ՇԻԼԷԻ նաւահանգստին մէջ, ծովուն տակը մարմարիոնէ սիւներ գտնուած ըլլալով, ծովային նախարարութիւնը սուզակներ ղրկեց զանոնք հանելու համար։

ՀՐԴԵՀ.— Տրապիզոնի Դուլագ գայա գիւղաքաղաքին մէջ ծագած հրդեհին այրեցան տուներուն մեծ մասը, շուկան եւ կառավարութեան ապարանքը։

ԱՆՑԱՑՍԱՑԱԾ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆ.—Արմտ՝էֆի մաքսատան արկղակալը Իզզէթ էֆ.ի, որ 10000 ղրշ. վերցնելով անյայտ եղած ու յետոյ եկած անձնատուր եղած էր, յաջորդեց նոյն մաքսատան պաշտօնեաներէն Խալիտ էֆ։

ԿԱՏՂԱԾ ՇՈՒՆԵՐ.—Այտընի և Իզմիրի մէջ կատղած շուներուն թիւը օր ըստ օրէ կաւելնայ։ կատղած շունները պատուհաս դարձած են անցնող դարձողներուն։ Այտընի մէջ քանի մը հոգի ինչպէս նաև կովեր, ձիեր և ուրիշ կենդանիներ մեռած են կատղած շուներէ խածնուելով։ բազմաթիւ խածուածներ ալ Պոլիս պիտի ղրկուին դարմանուելու համար։ Ամալիֆա կը գրէ թէ անանձնաբոյժներէ կազմուած յանձնախումբ մը քաղաքին բոլոր շունները քննելով, կատաղութեան նշան ցոյց տուողները պիտի սպաննէ։

Պ. ՁԱՅԱՍ.— Սպանիական դեսպանատան քարտուղար Պ. Զայասի հայրը, Պ. Բավազելիս, որ Մատրիտի խորհրդարանին անդամն է, երէկ Պոլիս եկաւ իր հիւանդ որդին տեսնելու համար։

ԿԱՏՂԱՆ ԴԱՅԼ.— Պոլսի Եաքուպպար և Մուսլուբլար գիւղերուն մէջ կատղած գայլեր խածին այր ու կին 5 6 և հոգի բազմաթիւ կենդանիներ։ Առաջինները Պոլիս պիտի ղրկուին դարմանուելու. կենդանիները սպաննուելով թաղուեցան։

ԱՐԿԱԾ.—Ալաչամի գիւղերէն մէկուն մէջ երկու տարեկան աղջիկ մը տաք ջուրի հոր մը ինկաւ. ազատեցին զայն, բայց երկու օր ետքը մեռաւ։ Նոյն գիւղին մէջ 80 տարեկան պառաւ մը, կրակին առջև քնացած ատեն զգեստները բռնկեցան և ահռելի մահով մը մեռաւ։

ՆԱԻԱՐԵԿՈՒԹԻՒՆ — Անցած շաբթու անգլիական կալ շոգենաւը Սէլանիկ գացած ատեն զարնուեցաւ Էվոնկէլիսմոս յունական առագաստանաւին, որ երկու կտոր եղաւ։ Առագաստանաւին նաւապետը և նաւագ՝երը խեղդուեցան։

ԿԱՌԻՒ ԱՐԿԱԾ.—Անցած ուրբաթ Օրթաքէօյի Ալիի կառքը, ուր երկու կին նստած էին, Բուսֆի Հիսար գացած ատեն, ձիակը պատերուն զարնուելով կոտրեցաւ, ձիերը խրտչեցան եւ կառքը մինչեւ քարափը տարին, այնպէս որ քիչ մնաց կառքը ծովը պիտի գահավիժէր, բայց անմիջապէս օգնութեան հասնելով, կառքը կեցուցին։

VIN & SIROP DE DUSART

Որչափ մանկամարդ աղջիկներ, սկըզբան գուարթ և թարմ, երթալով կը տժգունին ու կը հիւծին, այնքան արագ է անոնց զարգացումը. անոնց շատ տկար միսերը դժուարաւ կը բռնեն մարմինին ծանրութիւնը, որ կը ծռի և տգեղ հակումներ կ'առնէ. պատանեկութեան չըբնանն է աս, ուր աղջիկը կին պիտի ըլայ, ուր գործարանները բուռն պէտք մը ունին ֆոսֆոր գը չի. բժիշկը կը դիմէ այն ատեն Տիւզարի Լաքթոֆոսֆաթ տը չ՝ պարունակող գինիին կամ օշարակին, որ անհրաժեշտ սնունդ մըն է ոսկորներու և միսերու կազմութեան, որոնց աճումը չի կրնար տեղի ունենալ առանց անոր։

Տ. ԽՍԱՁԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՍԱՆԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4ՐԴ Էջը

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

Հետեւեալ տեղեկութիւնները մեզ հաղորդուած են այս առաւօտ 25 Յունիս։

Կ.ՊՈԼԻՍ.—Ծանրաչափ 758.— Չերմաչափը 25 աստիճան։ Օդը պայծառ։

— կեսօր, ժամը 4,20։

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ.—Չերմաչափը ցոյց կու տայ։

Բարիզ 13, Վիեննա 14, Բեռլսպուրկ 16, Իզմիր 19, Պեյրութ, Աբեռնի, Սեյանսկի 27, Հալեպ 29, Ֆաս 35 աստ. զրոյեն վեր։

Սեւ Մովսէս վիճակը Քիլիայի մէջ.—Հանդարտ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	24	28
Ամէնէն բարձր գին	»	24	36
Ամէնէն վար գին	»	24	27 1/2
Բուսֆլիի երկաթ. զոց.	Ֆր.	109	50
Ամէնէն բարձր գին	»	110	50
Ամէնէն վար գին	»	109	50

ԲԱՑՈՒՄ 25 Յունիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ֆ. Կ.	24	34
Բուսֆլիի երկաթուղի	Ֆր.	109	50
Օսմանիէ		111	—
Ռէտի ժէնէրալ		293	—
Օսմ. Պանքա		12	10
Քանտի ժէնէրալ Պաթմա		9	03
Երկրագործական Պանքա		7	30
Սօս. Օթ. Շանմ է Վալէօռ	Ա. Ո.	3	13
Օսմ. Ապան. Հնկ.		1	29
Թրամուէյ բաժնեթ.		730	—
» ժուխանս		390	—
» պարտաթ.	Ֆր.	503	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	315	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	459	—

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ ուՑ օրուան	Օ. Ո.	3	60
» մէկ ամսուան	»	—	—
Բսամ. երկթ. ուՑ օրուան	»	—	—
» » մէկ ամսուան	»	—	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	11
Անգլիական ոսկի	»	109	39
Ռոյ Էմբէրիալ	»	90	05
Քրիմլոց	»	51	04
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	03
Մէճիտիէ	»	97	10
Ռուպլի Ոգիաղրամ	Օ. Ո.	8	59

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	25
» » » չէք	»	110	10
Բարիզ » »	Ֆր.	22	95
» » » չէք	»	22	85
Պերլին անտոկոս չէք	Մարք	18	48 3/4
Վիեննա չէք	Ֆիորս	10	87 1/2

«ԼԱՒ Է ԼՈՂԱԼ ԾՈՎՈՒՄ ՄԷՋ ՔԱՆ ԹԷ ՊԱՐՏԵՒ ՄԷՋ»

Հաստատուած 1868ին

Գրասարի արտադրութիւններ

Մեծանուն երգիչաբան Ց. Ց. Պարոնեանի քարոզած այս վարդապետութեան հետեւիլ փափաքողները թող դիմեն

ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻՈՅ վաճառատունը, 206—29, Սրմամոլ Եէնիչարշը, Մահմոտա Փաշա, ուր պիտի գտնեն ամէն տեսակ բաղնիքի խալաթներ, պուրնուզ, փէշտիմալ, անձեռոց, ևն։

Այս վաճառատան մէջ կը գտնուին նաեւ մետաքս ֆէքթա, թաշկինակ, պուրիմֆիք, էշարբ, մէկնաճիր պէգի, մետաքս ու ոսկեթել ասեղնագործութիւններ և օ. ժիտի համար մասնաւոր խալաթներ։

Վաճառում մեծաքանակ և փոքրաքանակ։ 81 2—20

ԻԼԱՆ

Էրզրումցն մոմեր Ուլեա մահալէսի էհալիսինէն իրէն ֆիրար խուսուպ էլեէվմ զայիպ վէ մահալը իգամէթի մէճնուլ օլան Շահինեան Մկրտիչ ալէհինէ Էրզրումցն հիւբիւմէթ զօնաղը ճիվարընա մուզիմ տավա վէքիլէրիսէնէ Մկրտիչեան Խաչատուր Թարֆընտան իգամէ օլուռնան տավանըն բէտտինէ տայիր Էրզրում Թիճարէթ մահքէմէսինտէն 1 Թըրինը էվվէլ 310 Թարիխլէ զընապէն վիրիէն իլամըն ինտէլ խԹիճաֆ էսպապը մուճիպէէ մէպնի ֆէսխ իլէ միւտահուսնպիհ օլան 84 լիրանըն տավա արզուհալը Թարիխիսնէն հիւբմ Թարիխինէ տէին հնապ օլունան 11 լիրա 34 ղրշ. ֆայէզէ մանէն մէրզուում Շահինեան Մկրտիչէն Թահսիլի իլէ մէզպուր Մկրտիչեան Խ չատուրա իԹաարնա վէ հինը Թէտիհէսիէ տէին պիր միսիլի Թէճավուզ իԹմէմէք իւզրէ պաչգաճա կիւզէլէ եիրիսիմէսինէ վէ 522 ղրշ. մէսարիֆը մահքէմէնին մէրզում Մկրտիչէ այիտիհէթինէ ղընապէն գաբաբ վիրիմիզ օլտուղընա տայիր պուլունան իլամըն պիր սուրէթի մէրզում Մկրտիչեան իգամէթ կեանը մէճնուլ պուլունմասընա մէպնի ուսուլը մահքէմէի հուզուրէթ զանօնընը 26ընճը վէ 136ընճը մատտէլերի ահքեամընա Թէվֆիգէն մահքէմէ տիվանխանէսինէ Թալիգ օլունուղը վէ եէմմը Թալիգին պէտտէն Թէպլիղ ատ օլունճաղը իլան օլունուր։

16 սէպթէր 316
23 հաղիրան 314 83

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԼԻՄԱՓԷԼԻՐ

Սելիմիյէ դըշլաի Հիւմայունը ճիվաբընտա Թազըճըլար Ախբրը իմթիխալինտէքի պագդալ տիւքքեանընըն իսթիյճաբընա թալիպ օլանլարընը՝ դըշլաի Հիւմայունը մեղքիւրէ միւրաճաաթի էյլէմելերի։ Նօ. 61 3—3

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ. ՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏ ԳՈՒՄԱՐ

906,000,000 ՖՐԱՆՔ

Տնօրէնութիւն յ'Եւրոպա

Փարիզ, 16, Պուլվար մէ գ'Իթալիէն, 1, 3.

իր Լը Բէլթիէ փողոցի սեփական շէնքին 1845ին հիմնուած է։

Ապահովագրութիւններու վճար. 1 Մի[illegible] 1895է [illegible]

Ապահովագրեալներու [illegible] 87,000000
[illegible] 196,000000
Դրամագլուխ 661,000000

1896 յունուար 1

Աւանդ եւ անշարժ կալ. յ'Եւրոպա 40,00000
Ցաւելեալ դրամագլուխ 121,00000
Արդի ապահովագրութիւնը 1 Մի[illegible] 141,00000

Տիւնէրիան ապահովիչներ

Շահաբաժիններու բարդմամբ եւ ապահովագիրներու վերադարձմամբ՝ ի դէպ մահու

Պայմանագրութեան նոր եղանակ

ոկսեալ Առաջին տարւոյն լրանալուն պէս։

ԱՌԱՆՑ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄԻ ի մասին բնակութեան եւ ուղեւորութեան.

Հինգ տարի եւաքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով ընկերութենէն փոխառութիւններու որոց գումարընչանակուած է ապահովագրին մէջ։ աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ. Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա

185 Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ եւ ԸՆԿ. Վայվոտա ի [illegible], Վ[illegible] խան, Գալաթիա

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՒԳԵՆԱՒԱՇԻՆ ԵՒ ԱՒԵՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Նաւթուան երթեւեկութիւնք

23 5 Միտիլլի, Իզմիր, Գրըէսն, Աղեքսանդրիա, ապր 3ին յետ միջօրէի։

Բ. 24 6 սեպտեմբերին սուրոտագլ, առաւ[illegible] 10ին։

Ե. 25/7 Տարտանէլ, Այնօրոզ, Մելանի, Իզմիր [illegible] 4 [illegible] միջօրէի

Շ. 27 9 Իւէպօլու, Սասսուն, [illegible], Կիրէսուն, Տրապիզոն եւ Պաթում առտուն ժամը 11ին։ 562

ՇՈՒԳԵՆԱՒԱՇԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՑԿԱՆ ԱՆ և ՄԱՐՈՒԵԱՆ

Ն. ԲԱՖԷ ԵՒ ԸՆԿ

Մարսէյլիայի և Պոլսոյ մէջ կանոնաւորապէս թռնող ԺԱՄԱՆՈՒՄ

Յուլիս 11 Սէրֆասսի Անատոլուի՝ Եղերքէն։

ՄԵԿՆՈՒՄ

Յուլիս 12 Սէրֆասսի Մարսիլիա ուղղակի։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւուղղէզի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար ԹԻՒՐԷՆ ԲԸՊԻԼ

575 Թոփհանէ, քարափին վրայ

ՄՈՍ

ՇՈՒԳԵՆԱՒԱՇԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլ, Գլասգով, Մէնչէսթրական և Սաութ Ամբի մէջ բեռնող նաւերով

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	
Բամսէս	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէրէիս	2400
Թէյպեր	3000	Օսայրիս	2250
Քեանորուս	3000	Բէրա	2250
Տարոս	3000	Մֆինրս	2000
Օսմանլի	3000	Գասբրնի	1500
Մարիսթիս	2500	Գիւլէն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ. Ուիթալ խան ՃԷՖՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ. 568 31, Ճէյմս Սթրիթ Լիվրբուլ

ԲԱՄՊՕԹԱՆՕ ՄԻՏԻ ԿԸ ԲՈՒԺԷ

LE PAMBOTANO MIDY

Տոքթ. Վալիւտի աշխատութեանց և Տոքթ. Տիւժառտէն-Պօվէի բըժշկական ակադեմիային տուած տիղեկագրին համաձայն Բամպօթանօն անվնաս դեղ մըն է որ կը բուժէ վերջնապէս, օշկիաթոյին և արսէնիքին ընդդիմացող պարբերական և ճահճային տենդերը։ Կատարուած փորձերը հաստատած են թէ ընդհանրապէս միայն մէկ չոր Բամպօթանօ բաւական է հինցած տենդերը անհետացնելու։ Բարիզ, 8 Վիվիէն փողոց և գլխաւոր դեղաբանները։

ՃԱՀՃԱՅԻՆ ՏԵՆԴԸ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ՞Ռ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵՆ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Եանի Գուրէլէրտան վէրայ յարիչ, ճէլր Զըրուգեանց դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակառաներն ալ անդամն կը լեցնեն. ցաւազրկելը և բուժելը վերադառնալու պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր, և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, գինի յեռուցանելի ըստ պէտքի, ծամելու, և ապա արդասաւորելի երաշխաւորեալ։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թմբուցեցուցիչ դեղերու և ամենակատարեալ գործեալ աք անոներու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամահանութիւն.

Ց.Դ. Ամերկ. սով. համաձայն ձմեռները կիրակի օրերն ալ, (Դիւք-կէս օր) ինչպէս նաեւ ամեն օր, (Դիւք-կէս ջէնջէ) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին

Գաղթականներ կրնան դիմել իւրեանց բնակարանն, Բիւ-1 Խէյ-Վէյ փողոց։

ՇԱԲՕԹՕԻ ՖՕՍՖՕԳԼԻՍԷՐԱԹ ՏԸ ՇՕԻ ԳԻՆԻՆ

VIN DE PHOSPHOGLYCÉRATE DE CHAUX DE CHAPOTEAUT

Կը ներկայացնէ այն մեր օրուն տակ Ֆոսֆաթ տը Շօն կը գտնուի մարմնին մէջ։ Առաջին կարգի կազդուրիչ մըն է, որ կը գործածուի ֆոսֆիրէ-էի. Գլուտոզի, դանաբէնոյ-ռիեան, ապոֆէնոյ-ռիեան, և ընդհանրապէս բոլոր մարսողական հիւանդութեանց մէջ։ Կը պատրաստուի նաեւ օշարակի, դեղահատի և հատիկներու ձեւին տակ։

Կեդրոնատեղի Բարիզ, 8, Վիվիէն փողոց և գլխաւոր դեղաբանները։

LONDON & LANCASHIRE FIRE

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԻՐ

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1862ԻՆ

ԴԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ՈՒՕԼԴԷՐ ՖԻՆՃԷԼ

Հէլուկի Խան, Թիւ 2—3, Վալիդէ փողոց, Գալաթա

Առաջնակարգ Ընկերութիւն մէջ սա, իր առատաձեռնութեամբ, ճշդապահութեամբ և պատուաւորութեամբ համբաւաւոր։

ՖՆՆԷՆ, ԹԷՈՏՈՐ ՍՊԷՖԱՆՈՒ

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի կայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերպուրգ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37

Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ.— ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱՆՔ։

Ընկ.'դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	67,000,000 »
1895 ի հասոյթք	25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՒՐՄԻԶ

Ղալաթա, Քարաքէոյ փող. (ՀԻՆ Մաքսատան դիմաց)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՈՏՈՐ ԲԷԲԻԼԷՆ

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երբեւեկութիւն կառախումբերու 1898 Մայիս 8 (Ն. Տ.) կիրակիէն սկսեալ

ՀԱՑՏԱՐ ԲԱՇԱ ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառ. Թ. 34 խառ. Առտ. Ժ.	Վ.	Թ. 36 խառ. Իրկ. Ժ.	Վ.	ԿԱՑԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառ. Թ. 31 խառ. Առտ. Ժ.	Վ.	Թ. 33 խառ. Իրկ. Ժ.	Վ.
11	—	7	40	մկն. Քարաքէոյ Կամուրջ ժմ.	3	50	11	30
11	25	8	5	ժմ. Հայտար Փաշա մկն.	3	25	11	5
11	45	8	17	մկն. Հայտար Փաշա ժմ.	3	13	10	50
12	52	9	30	ժմ. Բէնտիք մկն.	1	58	9	34
1	—	9	38	մկն. Բէնտիք ժմ.	1	50	9	24
1	26	10	5	» Թուզլա »	1	27	9	2
1	49	10	34	» Կէյպզէ »	1	2	8	38
2	13	11	—	» Տիլ Իսքէլէսի »	12	30	8	9
2	24	11	13	» Թավշանտիլ »	12	18	7	59
2	43	11	34	» Հէրէքէ »	12	5	7	47
3	4	12	—	» Եարբժմա »	11	32	7	20
3	18	12	17	» Թիւրիւն Զիգիթլիք »	11	14	7	5
3	29	12	30	» Տէրինճէ »	11	3	6	56
3	43	12	48	ժմ. Իզմիթ մկն.	10	45	6	40
4	5	—	—	մկն. Իզմիթ ժմ.	—	—	6	18
4	42			» Պէյլիք Տէրպէնտ »			5	42
5	14			» Սապանճա »			5	12
5	41			» Ատա Բազար »			4	54
6	28			» Կէյվէ »			3	58
6	54			» Աք Հիսար »			3	32
7	29			» Սէքէճէ »			3	3
7	59			» Լէփքէ »			2	29
8	37			» Վէզիր Խան »			1	51
9	20			ժմ. Պիլէճիք մկն.			1	11
9	35			մկն. Պիլէճիք ժմ.			1	—
10	45			» Քարաքէոյ »			12	10
11	28			» Պոզլիւք »			11	34
12	14			» Ին Էօնիւ »			10	57
12	44			» Զուքուր Հիսար »			10	24
1	22			ժմ. Էսկի Շէհիր մկն.			9	45
Իրկ.							առտ.	

ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐ ԳՕՆԵԱՑԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառ. Թ. 222 խառ. Առտ. Ժ.	Վ.	ԿԱՑԱՐԱՆ	ԴՐՁ Կառ. Թ. 221 խառ. Իրկ. Ժ.	Վ.
10	20	մկն. Էսկի-Շէհիր ժմ.	1	37
11	3	» Կէօքճէ քարբ »	1	2
12	3	» Սապանճա բունար »	12	21
12	53	» Ալաեունտ »	11	30
1	42	» Զըքիւրլէր »	10	38
2	47	» Տէօյէր »	9	49
3	15	» Իկանիյէ »	9	11
3	41	» Համամ »	8	44
3	55	» Կաղլիկէօլ համամ »	8	35
4	50	» Աֆիոն Գարա Հիսար »	8	3
5	27	» Պէօյիւք Զօպանլար »	7	7
6	26	» Զայ »	6	17
7	18	» Իսկաղլու »	5	18
7	46	» Եասսիան »	4	44
8	18	» Աք Չէհիր »	4	18
8	59	» Ազարլի քէօյ »	3	37
9	40	» Զավուշճը քէօյ »	2	54
10	20	» Իլկին »	2	20
11	14	» Գատրն-Խանը »	1	20
12	5	» Սէրայ-Ինի »	12	33
12	40	» Մէյտան »	11	52
2	—	» Բուլնար-Գայրը »	10	46
2	46	ժմ. Դօնեա մկն.	9	54
Իրկն.			առտ.	

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԱՇ

Ընդդեմ Հալէ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանոս	1069	Գոմ	1497	Կոզա	1011	Մալմ	724	Բոգարիս	1862
Ալէքսօ	3607	Գոնկս	2906	Կրատոս	1695	Մարէնկս	2273	Սարգօ	1113
Ամեմէլս	1541	Գօրսս	895	Հիրս	775	Մարդէլլս	3709	Ցիրիս	1735
Արիսանդ	2377	Դիտս	4811	Հիտալկս	1581	Միրատս	3557	Սիլվիս	1193
Գասանս	18.2	Տօմինս	937	Հինտու	3720	Միլս	1037	Սբէրս	1200
Գորտինս	1264	Տուրս	2883	Հօրաղիս	3600	Մոնդէպէլլս	1735	Թասսս	1328
Գրաւս	1076	Տրաքս	1713	Հուսմպէր	596	Մուրիլս	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Գրիւնս	841	Տինամս	504	Իակս	2354	Նէրս	1083	Փօքիս	3827
Գրիֆալս	4431	Էպրս	2464	Իտանս	5540	Օհիս	4100	Թէյտս	1470
Դէյրս	1671	Էլտորատս	1520	Ճիւնս	1080	Օնեարիս	4036	Փորքիտս	487
Դայրքաս	1337	Երաղս	1481	Քէլէս	1053	Օրլանտս	1535	Ուրպինս	2428
Դամէս	1244	Ֆիտս	954	Քօլքինս	2307	Բալէրմս	1637	Վասքս	1914
Դանս	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվնս	1700	Թօլս	510	Վօլս	1289
Զիրակս	2729	Ֆլամինկս	849	Լէս	1053	Ռիալիս	2229	Վօլինուրնս	2396
Սիսէրս	1831	Ֆրանչիսքս	4582	Լէբանդս	2272	Ռինատս	1663	Եէտս	1850
Դիս	2697	Կալիլէս	3060	Միվորնս	1643	Պս	1613	Զէրս	1200
Խլորատս	4235	Կրլանս	1243	Լօրէնցս	3191	Բօմէս	1789		

Էպրս չոգենաւը, նաւապետ Ուա, ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս հասած, պարպած և Օտեսա ուղեւորած է։

Քօնկս չոգենաւը, նաւապետ Ճօնս, ընդհանուր վաճառքով Հալէն մեկնած է ամսոյս 21ին և Յուլիս 8ին հոս կ'սպասուի։

Քոլքինս չոգենաւը, նաւապետ Ֆրէնչ, ընդհանուր վաճառքով Հալէն պիտի մեկնի Յուլիս 8ին ուղղակի Պոլիս դալու համար։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆԴ ՐԻԶՕ Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միւլէք խան, Ղալաթա

ՖԻՐԵՏ. ԼԷՖԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ. ՇՈԳԵՆԱՒԱՇԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլ և Արէ-Եուլէց մէջ բեռնող շոգենաւեր

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Վիզդօրիան	10500	Ֆլավիան	3500
Առմենիան	10500	Էֆիքշիան	3500
Քէսդրիան	10500	Աբրժ.ըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գլասկսիան	8000	Աթէնիան	2500
Ձորձիան	8000	Անտալուզիան	2500
Կոստոնիան	8000	Ալգաշիրն	2500
Ֆիրմինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինեռս	900
Վալմնիան	3700	Օրօրդս	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպոն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ. ԷՏՎԱՐ ԼԱՅՈՆԴԷՆ Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1 Ղալաթա

Ագենտ Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

«ՄԱՍԻՍ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (115)

ԷՄԻԼ ԿԱՊՈՐԻՕ

ԴԺՈԽԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔ

ԲԱՍՔԱԼ ԵՒ ՄԱՐԳԸՐԻՏ

«Միջոց մը խորհեցայ, որ կատարելապէս և մշտնջենապէս պիտի «ջնջէ այն անիծեալ Բ. Ֆ.ի յիշատակն, «եթէ երբեք փորձուի մէկը յիշել զայն՝ «տ'Արժէսի տան մէջ մեր նիւթած և «գործադրած դաւէն ետեւ...»

—Ամէնն այս չէ, ըսաւ Օր. Մարգրիտ։ Ուրիշ նամակներ ալ կան որք կ'ամբողջացնեն զայս, և որք քովէ քով բերուելով՝ կ'ապացուցանեն վայրագ աղղ կանխամտածութիւնն և յանուանէ կը յայտնեն անոր դարշելի մեղսակցը, Բորալթ... Եւ այս չանիծահարիչ վկայութիւնները կը գտնուին մարքիզին մէկ վաղեմի հմամանոկին, պարկեշտութիւնը կասկածելի մարդու մը քով, որ հիմա թշնամի եղած է անոր... Անունն է Իդլտոր Ֆորթիւնա. Պորսայի հրապարակը կը բնակի...

Տիկին Ֆերայեէօր խորին ուշադրութեամբ մտիկ կ'ընէր և միանգամայն կը դիտէր զՕր. Մարգրիտ։

Աղջիկը նշմարեց զայս և դրեթէ զդաց որ իր ապագան ու ամուսնական երջանկութիւնը կ'որոշուէր նոյն միջոցին։

Ուստի վայրկեան մը խորհելէ ետեւ, կարծես ինքզինք կատարելապէս յայտնելու յուսով.

—Իմ վարմունքս թերեւս դեռատի աղջկան մը վարմունք չէ, Բասքա՛լ, ըսաւ։ Արդարեւ մօրը թեւին տակ խնամով պահուած երկչոտ, անփորձ, կեանքի և չարութեան վրայ դաղափար չունեցող մանկամարդ աղջիկ մը պիտի ընկճէր ամօթի տակ, և արտասուք ու աղօթք միայն պիտի գտնէր...։ Ես ալ լացի, աղօթեցի, բայց մաքառեցայ, դիմացայ...։ Վտանգի ժամուն՝ աղքատ ժողովրդի կիներուն կորովն ու քաջութիւնն ունեցայ, որովհետեւ ժամանակաւ անոնց մէջ աշխատելով հացս ճարած էի։ Անցեալին մէջ կրած խեղճութիւններս օգտակար եղան ինձի...։

—Ա՜հ... դուն բարի և քաջ աղջի՛կ մ'ես, դոչեց տիկին Ֆերայեէօր խանդաղատագին ձայնով... արժանի ես իմ որդւոյս... պանծանքով պիտի կրես մեր պարկեշտ անունը...։

Եւ երկու թեւերն Օր. Մարգրիտի պարանոցին շուրջը նետելով և զայն իւր կուրծքին վրայ սեղմելով.

—Մարգրիտ՛, աղջի՛կս... ա՜հ, ո՞րչափ սխալ են եղեր իմ նախապաշարումներս։

—Ահա հոս է երջանկութիւնը, գոչեց Բասքալ ուրախութենէն զդլխած... բայց՝ յանկարծ՝ ճակատը կնճռելով, խուլ ձայնով մը.

—Ա՜հ, դոչեց, ինչո՞ւ համար վերջին վիշտ մը, վերջին կորանք մը մեզ բաժնէ՞ր տակաւին....

Օր. Մարգրիտ զդաց, և ամէն վիշտ, ամէն զոհողութիւն ուրախութեամբ աչքն առնլով.

—Խօսեցէք, Բասքա՛լ, ըսաւ, չէ՞ք տեսներ որ ժամը տասնին կը մօտենայ...։

Բասքալ կը տատամսէր, աչերը կը մթագնէին, շունչը կը հեւար, բայց վերջապէս յուսահատական ճիգով մ'և դողդողուն ձայնով.

—Յաղթել պէտք էր, այնպէս չէ՞, դոչեց, անպատճառ յաղթել, ամէն վտանգ յանձն առնլով, ձեզ համար, ինձ համար...։ Այս է ահա չքմեղացուցիչ փաստս այն սոսկալի հնարքին դէր յանձն առի...։ Պ. Վալորսէ, ինչպէս որ տեսաք, կը պարծի տիկին Լէոնին թէ ձեր ընդդիմութիւնը խորտակելու միջոց մ'ունի ձեռքը... և արդարեւ ունենալ կը կարծէ...։ Ինչո՞ւ չպաննեցի զինքը ձեռքովս, երբ յայտնեց ինձ զայն.... Վասն զի կ'ուզեմ մեծաձայն վրէժխնդրութիւն մ'ընել՝ ինձ եղած մեծաձայն թշնամանքին պէս, աւելի ապահով, առաւել սարսափելի...։ Այն միջոցը, իրեն պէս անզդամ մը միայն կրնար խորհիլ իւր չար հոգիին՝ Քորալթի՝ միջոցով իւր ձեռքն անցուց Շալիս կոմսին քեռորդին, որ այս վայրկենիս անոր միակ ժառանգն է՝ անսիրտ և անմիտ թըրուառական մը, տխմար սնափառութեամբ և ծաղրելի յաւակնութիւններով սնքացած անպիտան մը, Ուիլքի Կորտոն անունով. Վալորսէ, այդ խեղճ ապուշը դիւրութեամբ ձեռքն անցուցնելով, համոզեց որ իւր պարտքն էր ամբաստանել զձեզ ընդհանուր դատախազին թէ Շալիս կոմսին թողած հարստութենէն երկու միլիոնի դումար մը գողցած էք, և թէ դուք, Մարգրիտ, թունաւորած էք կոմսը։

Աղջիկն ուսերը թոթվեց։

—Գողութեան մասին պատասխան մ'ունինք, ըսաւ, իսկ թունաւորման ամբաստանութիւնը չափազանց տխմարական է։

Բայց Բասքալ խստուր էր։

—Ո՛չ այնչափ տխմարական... ըսաւ։ Բժիշկ մը դտեր են, վատ, դձուձ թշուառական մը, որ ստակի համար կը յօժարի ուժ տալ այդ զրպարտութեան...։

—Տոքթէօր Ժոտոնն, այնպէս չէ՞...։

—Այո՛...։ Եւ ամէնն այս չէ։ Կոմսին կնքեալ գրասեղանին մէջ սրուակ մը կայ, որուն մէջէն կոմսը խմեր է մեռած օրը...։ Արդ, վաղ դիշեր, տիկին Լէոն՝ Շալիսի ապարանքին պարտեղին դուռը պիտի բանայ սրիկայի մը, որ գրասեղանին մէջէն այն սրուակը վարպետութեամբ պիտի հանէ՝ առանց կնիքին վրայ խզման հետք թողու...։

Աղջիկը դողաց, հասկընալով նիւթուած դաւին ծանրութիւնը։

—Կը լմննայի՞... մրմնջեց։

Բասքալ գլուխն երերցուց հաստատական կերպով։

—Պ. Վալորսէ կ'ուզէր որ դուք ինքզինքնիդ լմցած տեսնէիք, ըսաւ, և յետոյ ինքը խոստանար ձեզ, որ եթէ յանձն առնէիք ամուսնանալ իրեն հետ, զձեզ ազատելու աշխատեր...։

Պէտք է ըսեմ ձեզ թէ այս դաւադրութեան մասնակից է Քորալթ, ես ալ իրենց խորհրդականն եմ Մօմէժան անունով։ Շալիս կոմսին քեռորդին, Ուիլքի Կորտոն, Պ. Վալորսէի խորհրդոցին ինձի դիմեց, որպէս զի ամբաստանագիր մը խմբագրեմ...։ Ես ալ խմբագրեցի, ինչպէս որ կ'ուզէր մեր ահռելի թշնամին, ճարտարապէս համախմբելով սպասաւորներուն տուած տեղեկութիւնները, բժիշկին կասկածը, սպանութեան և գողութեան իրարու յարակցութիւնը, և քննութիւն պահանջելով...։ Եւ այս ամբաստանագիրը Ուիլքի Կորտոն օրինակեց, ստորագրեց, և պահարանի մը մէջ դնելով՝ դատարանը պիտի տանէր... և անշուշտ տարած է...։

Օր. Մարգրիտ կրեցաւ թիկնաթոռի մը վրայ։

—Դուք ըրի՛ք զայդ, ըսաւ դողալով։

—Պէտք էր, աղջի՛կս, ըսաւ տիկին Ֆերայեէօր։

Թարգմ. Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

(Շարունակելի)